

Νήματα διαπερνούν το στημόνι

ΕΝΟΤΗΤΑ: ΜΟΔΑ, ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑΠΙΣΣΕΡΙ

ΜΕΡΟΣ 2^ο: Μόδα

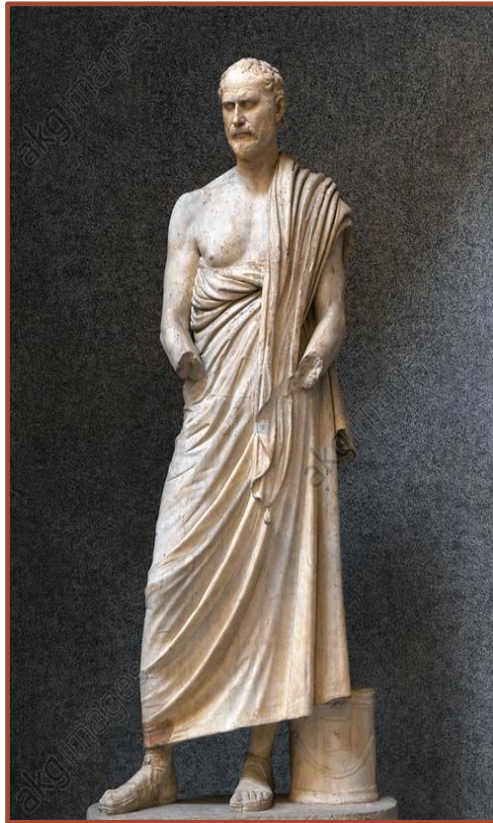
Partners

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

Για παράδειγμα, η **Κλασική Ελληνική ενδυμασία** βασιζόταν στην αρχή των πτυχώσεων (draping), που χαρακτηριζόταν από επικάλυψη μεγάλων ορθογώνιων ή οβάλ υφασμάτων, που ήταν διπλωμένα σε σχήμα μισοφέγγαρου, δεμένα με περόνη ή στερεωμένα με ζώνη γύρω από τη μέση, σύμφωνα με προκαθορισμένο σχέδιο.

Το άγαλμα του Δημοσθένη που φορά πτυχωτό μιάτιο.
Χρονολόγηση: 280 π.Χ. Μουσείο του Βατικανού.

Ανάμεσα στα κύρια ανδρικά ενδύματα, συγκαταλεγόταν ο *Χιτών* (ορθογώνιο μάλλινο ύφασμα), ένας εσωτερικός χιτών (που δενόταν, είτε στον αριστερό ώμο, αφήνοντας το χέρι ακάλυπτο, είτε και στους δύο ώμους), ένας μανδύας, που ονομαζόταν *Ιμάτιον* (από ένα μεγάλο ύφασμα τυλιγμένο γύρω από τη μέση, χωρίς κανένα δέσιμο).

Στα γυναικεία συμπεριλαμβανόταν ο *Πέπλος*, ένα ορθογώνιο σάλι, που ήταν καρφισωμένο με περόνη ή διακοσμητική καρφίτσα στον έναν ώμο, αφήνοντας το ένα μέρος ανοιχτό.

Το άγαλμα της Θεάς Αθηνάς φορούσε πέπλο πτυχωτό στους ώμους και μανδύα. Μουσείο του Λούβρου.

.... Μόδα

Η ΜΟΔΑ είναι αληθινή δύναμη για τον άνθρωπο
και συνεχώς εξελίσσεται.

Η ΜΟΔΑ επηρεάζει την καθημερινότητά μας... Πώς;...

Πρώτα ήταν το παλτό που κάλυπτε το σώμα,
αργότερα έγινε αξεσουάρ που σαγήνευε
και τελικά εξελίχθηκε στη σημερινή ΜΟΔΑ,
που μας χαρακτηρίζει και μας εξουσιάζει κοινωνικά και προσωπικά

Η μόδα είναι ένα μοναδικό,
σημαντικό χαρακτηριστικό του **ανθρώπου**...
Συνδέεται με την ενέργεια του **να ντυθεί και να στολιστεί ***

* (CARAGEA 1999, 9)

Πηγή: <https://famost.ro/articol/tendinte-si-moda-toamna-iarna-2020-2021>;

(πρόσβαση 4.2.2021)

Τι είναι η Μόδα; Ορολογία

Το ΕΝΔΥΜΑ είναι ένας γενικός όρος που χρησιμοποιείται για να ορίσει ένα αντικείμενο ένδυσης.

Σε όλες τις γλώσσες υπάρχουν όροι, ελαφρώς διαφορετικοί μεν, αλλά με παρόμοια σημασία, για λέξεις που προσδιορίζουν ένα απλό κομμάτι ύφασμα ή κάποιο που προορίζεται για έναν ιδιαίτερο σκοπό, ένα ρούχο, ένα παλτό που φοριέται ή καλύπτει, μια χαρακτηριστική ενδυμασία ή στολή, που χρησιμοποιείται σε επιμέρους επαγγέλματα ή λατρείες, κουρέλια ή υφάσματα γενικά.

Τα ΕΝΔΥΜΑΤΑ αντιπροσωπεύουν όλα τα αντικείμενα που χρησιμοποιούνται για να καλύπτουν το ανθρώπινο σώμα (εκτός από τα υποδήματα), εννοώντας κάθε είδους ρουχισμό.

Τι είναι η Μόδα; Ορολογία

Το ΕΝΔΥΜΑ είναι ένας γενικός όρος που χρησιμοποιείται για να ορίσει ένα αντικείμενο ένδυσης.

Σε όλες τις γλώσσες υπάρχουν όροι, ελαφρώς διαφορετικοί μεν, αλλά με παρόμοια σημασία, για λέξεις που προσδιορίζουν ένα απλό κομμάτι ύφασμα ή κάποιο που προορίζεται για έναν ιδιαίτερο σκοπό, ένα ρούχο, ένα παλτό που φοριέται ή καλύπτει, μια χαρακτηριστική ενδυμασία ή στολή, που χρησιμοποιείται σε επιμέρους επαγγέλματα ή λατρείες, κουρέλια ή υφάσματα γενικά.

Τα ΕΝΔΥΜΑΤΑ αντιπροσωπεύουν όλα τα αντικείμενα που χρησιμοποιούνται για να καλύπτουν το ανθρώπινο σώμα (εκτός από τα υποδήματα), εννοώντας κάθε είδους ρουχισμό.

Τι είναι η Μόδα; Ορολογία

Η Ενδυμασία

εξελίχθηκε σε μεγάλο βαθμό κατά τη διάρκεια της ιστορίας, χάρη στην εμφάνιση και χρήση διαφορετικών υφασμάτων, διαφορετικών χρωμάτων και αξεσουάρ, κυρίως όμως, λόγω της επικάλυσης και της παρουσίασης υλικών, που έχουν συνδυαστεί με διαφορετικούς τρόπους, διαφοροποιώντας τα σχήματα.

Σήμερα, η Ένδυση αποτελεί πεδίο δημιουργίας.

Τι είναι η Μόδα;

Πώς / Πού / Πότε / Γιατί ή Τι καθόρισε την ανάγκη του ανθρώπου να ντυθεί;

... Σίγουρα, τα πρώτα ενδύματα ήταν φτιαγμένα από φύλλα, δέρματα, γούνες και άλλα υλικά που βρίσκονταν στη φύση, τα οποία τυλίγονταν γύρω από το σώμα (τοποθετούνταν στο σώμα με τον απλούστερο δυνατό τρόπο).

... Τα ενδύματα εξελίχθηκαν, όταν εμφανίστηκαν και τελειοποιήθηκαν τα εργαλεία και οι τεχνικές ραφής και ύφανσης.

1.

2.

3.

1. Δερμάτινη ποδιά, Κεντρική Αφρική, μέσα 19^{ου} αιώνα. Εξωτική συλλογή Μουσείου ASTRA, Ρουμανία.
2. Ποδιά Raffia, Νότια Ωκεανία, μέσα 19^{ου} αι. Συλλογή Meliska Μουσείου ASTRA, Ρουμανία.
3. Ζώνη, Ινδονησία, μέσα 19^{ου} αι. Συλλογή Breckner Μουσείου ASTRA, Ρουμανία.

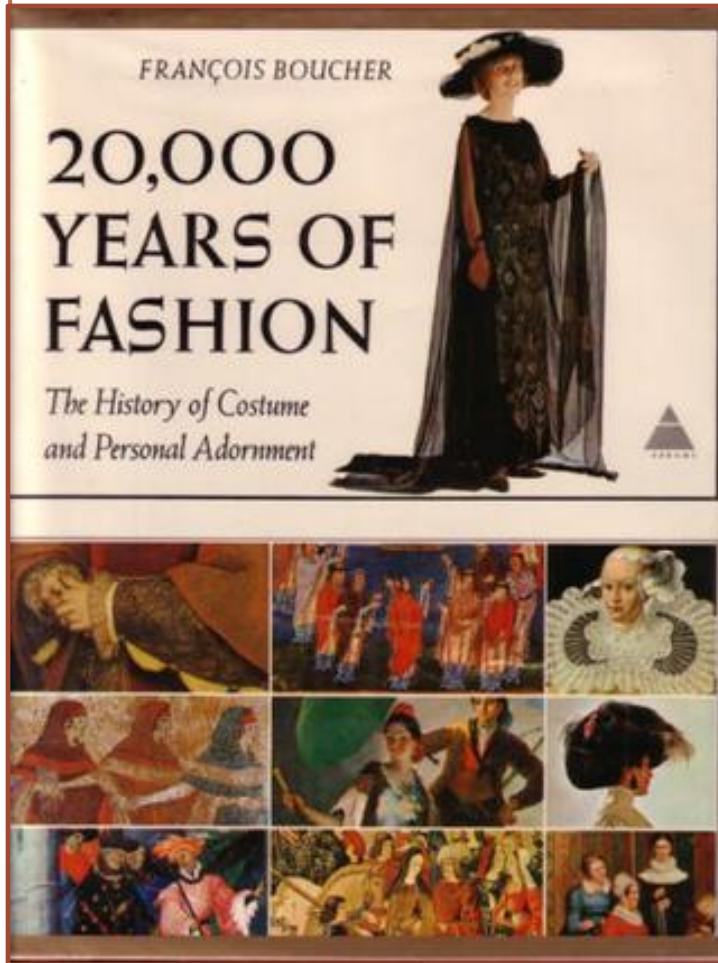

Διακοσμητικά: γιακάδες, ζώνες, υποδήματα, κορδέλες μαλλιών και μανσέτες προστέθηκαν στα πρωταρχικά σχήματα: το τριγωνικό, το ορθογώνιο και το κυλινδρικό.

Σταδιακά, δημιουργήθηκαν συγκεκριμένοι τύποι ενδυμάτων για γυναίκες, άνδρες και παιδιά, ανάλογα με τις αλλαγές των εποχών ή με τα κοινωνικά γεγονότα που συμβαίνουν στη ζωή μας.

Το ρούχο το ραμμένο και προσαρμοσμένο στο σώμα, ήταν αυτό που δημιούργησε, με τον καιρό, όλο και περισσότερα σχήματα.

Ο François BOUCHER* εντόπισε τρεις φάσεις στην εξέλιξη της ένδυσης:

Στην 1η Φάση (Προϊστορία – Μεσαίωνας), ο άνθρωπος αναγκάστηκε να κάνει διαδοχικές μετατροπές στα ρούχα του, προκειμένου να προσαρμοστεί στις εξελίξεις που συνέβαιναν γύρω του. Τα εθνικά χαρακτηριστικά δεν είχαν ακόμη καθοριστεί. Τα ρούχα αποτελούσαν, βασικά, στολή για τις κοινωνικές τάξεις, που χαρακτηριζόταν κυρίως ως: μακρύ, ελαφρύ, φαρδύ και πτυχωτό (draped).

Στη 2η Φάση (14^ο – 19^ο αιώνα), η ενδυμασία απέκτησε προσωπικά και αργότερα εθνικά χαρακτηριστικά, ενώ ήταν εξαρτημένη από πολιτικούς και εμπορικούς παράγοντες. Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης, κάθε έθνος δημιούργησε τη δική του εθνική ενδυμασία, την οποία, κάθε άτομο προσαρμοζε στη δική του προσωπικότητα. Τώρα μπορούσαμε να μιλήσουμε για τα πολιτικά ρούχα.

Στην 3η Φάση (μέσα 19^{ου} αιώνα – σήμερα), κυριαρχεί η απρόσωπη και διεθνής όψη των αντικειμένων ένδυσης, υπό την επίδραση της βιομηχανικής μαζικής παραγωγής, της παγκόσμιας εξάπλωσης της Ευρώπης και της εμφάνισης νέων ειδών, όπως η ΥΨΗΛΗ ΡΑΠΤΙΚΗ (HAUTE COUTURE) και τα ετοιμοφόρετα ρούχα (READY TO WEAR).

* François Boucher. *20.000 έτη μόδας. Η ιστορία της ενδυμασίας και του ατομικού στολισμού*. Harry N. Abrams, INC. Publishers, Νέα Υόρκη, 1967, σ. 13-14.

Πηγή: <https://www.goodreads.com/book/show/2770845-20-000-years-of-fashion> (πρόσβαση 31.03.2021)

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Προϊστορία

➤ Χαρακτηριστικά εποχής:

Στην αρχή ο άνθρωπος ήταν συλλέκτης και κυνηγός, που έβρισκε καταφύγιο σε σπηλιές (*Παλαιολιθική Εποχή*).

Αργότερα έγινε αγρότης και κτηνοτρόφος, ξεκίνησε την πρώτη Τεχνολογική Επανάσταση και εμφανίστηκαν οι πρώτοι οικισμοί των νεοσύστατων κοινοτήτων. Αυτοί, αργότερα εξελίχθηκαν στους μεγάλους Πολιτισμούς της Ανατολής, επαναπροσδιορίστηκε η τέχνη του γνεσίματος, της υφαντικής και της ζωγραφικής και άρχισαν να κόβονται υφάσματα, για να δημιουργηθούν αντικείμενα ένδυσης (*Νεολιθική Εποχή*).

Αργότερα, ο άνθρωπος ανακάλυψε το μέταλλο και την τήξη. Αναπτύχθηκαν οι μεταφορές και το εμπόριο (*Εποχή του Χαλκού*).

Νέα μέταλλα, όπως ο σίδηρος, εμφανίστηκαν, η κοινωνία έγινε πατριαρχική και η ιστορία ξεκίνησε πλέον να γράφεται (*Εποχή του Σιδήρου*).

- Αρχαιολογικές ανακαλύψεις: εργαλεία από πυριτόλιθο, σφυριά χωρίς λαβές, ξύστρες δέρματος, οστέινες βελόνες, αξεσουάρ από κοχύλια, οστά κλπ., ζωγραφιές σε σπήλαια και τάφους, ανθρωπόμορφα αγάλματα, σχέδια τυπωμένα σε κεραμικά, αγάλματα από πέτρα, μπρούτζο κλπ., ρούχα και αξεσουάρ. Αυτά όλα ταξίδεψαν, διανύοντας εμπορικούς δρόμους και χρησιμοποιήθηκαν κατά την Εποχές του Χαλκού και του Σιδήρου. Τα πρώτα θραύσματα υφασμάτων χρονολογούνται πριν από το 7500 π.Χ.

Γραφική αναπαράσταση ανθρωπόμορφου αγαλματιδίου, που ανακαλύφθηκε στο Hotărani της Ρουμανίας. Vădastra II Culture, περ. 5500 -4500 π.Χ. (Comşa 1995, εικ. 78).

Εργαλεία.

Πηγή: http://www.encyclopedia-dacica.ro/imagini-.site/1_01.jpg (πρόσβαση 31.03.2021)

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Προϊστορία

Ρούχα, που ανακαλύφθηκαν μέσα σε τάφο. Egtved, Δανία. Αρχή της Εποχής του Χαλκού. Εθνικό Μουσείο της Δανίας.

- Φυσικές πηγές: φύλλα, φλοιός, φυτά, δέρματα ζώων, τρίχωμα, γούνα, οστά, όλα φθαρτά υλικά.
- Αρχικά, τα “ρούχα” ήταν εξαιρετικά υποτυπώδη, καθώς αποτελούνταν από κουρέλια, τυλιγμένα γύρω από ένα μέρος του σώματος. Αργότερα όμως, οι άνθρωποι άρχισαν να κόβουν τα υφάσματα και να τα προσαρμόζουν, με το ράψιμο, στο σχήμα του σώματος, δημιουργώντας έτσι, ρούχα με διαφορετική δομή και σχέδιο.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Αρχαιότητα

- Πηγή: Αρχαιολογία, τέχνη, γραπτά.
- Τα ρούχα γίνονταν όλο και πιο περίτεχνα και στολισμένα.
- Οι μεγάλοι πολιτισμοί, ο Αιγυπτιακός, ο Ελληνικός, ο Ρωμαϊκός, ο Βυζαντινός, ο Κινεζικός και Ιαπωνικός, ανέπτυξαν πλούσια, παραδοσιακά ρούχα, που εμφάνιζαν ανάμεικτες επιρροές. Η μόδα εξελίχθηκε σε τέχνη*.
- Δύσκολα άλλαζε η μόδα και οι άνθρωποι φορούσαν συνήθως ρούχα ιδίου στυλ καθόλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Νεκρική κεραμική πλάκα. Χρονολόγηση: περ. 520–510 π.Χ., Αττική, Ελλάδα.

Πηγή: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/254801> (πρόσβαση 11.03.2021)

* (Grau, 2002, 16)

** (Boucher, 1976, 86)

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Αρχαιότητα

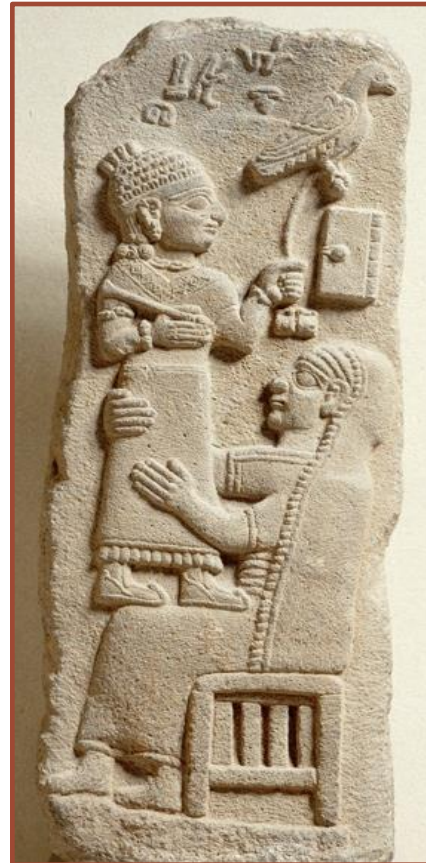
Παραλλαγές της Ελληνικής ενδυμασίας

Χαρακτηριστικό της περιόδου: οι πτυχώσεις (the draping principle)

Ενδυμασία Σουμέριου. Iddin-Ei,
Άγαλμα Shakkanakku (κυβερνήτη).
Ναός Ishtar στο Mari.
Χρονολόγηση: 2090 π.Χ.
Μουσείο του Λούβρου.

Stela of Tarhunpiyas.
Νεοχιτιδική περίοδος.
Τέλος 7^{ου} αι. π.Χ.
Μουσείο του Λούβρου.

Γλυπτό του Ακενατόν και της
Νεφερτίτης. Χρονολογείται μετά το
1345 π.Χ. Μουσείο του Λούβρου.

Άγαλμα γυναίκας, που φοράει ένα
"kaunakes" και ονομάζεται
"Βακτριανή Πριγκίπισσα".
Νοτιοδυτική Ασία. Χρονολόγηση:
Τέλη 3^{ης} - αρχές 2^{ης} χιλιετίας π.Χ.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Αρχαιότητα

Χαρακτηριστικό της περιόδου: οι πτυχωσεις (the draping principle)

Σχέδιο: Ασύριος βασιλιάς φορά ένα σάλι με κρόσσια πάνω από χιτώνα με ζώνη.

Παλαιά Περσική ενδυμασία

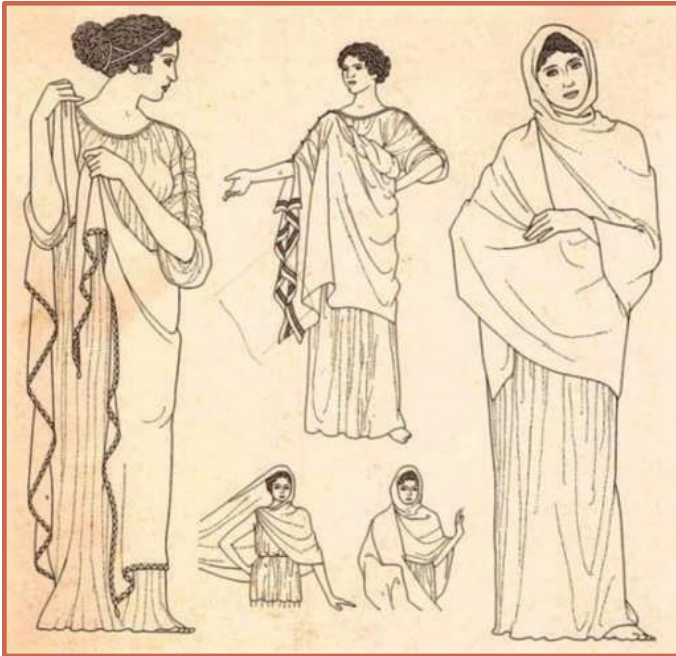
Σχέδιο: Γυναίκα από το Elam φορά Βαβυλωνιακό πτυχωτό φόρεμα, που θυμίζει Ινδικό Σάρι.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Αρχαιότητα

Η Κλασική Ρωμαϊκή ενδυμασία αντανακλά εμφανώς τις επίσημες κοινωνικές διακρίσεις, τόσο μεταξύ των Ρωμαίων πολιτών, όσο και μεταξύ γηγενών και ξένων, σε ένα κράτος πολύ καλά οργανωμένο και με ξεκάθαρο σύστημα κανόνων.

Φτιαγμένη από μαλλί, βαμβάκι και μετάξι, πλούσια διακοσμημένη με κρόσσια, ρίγες ή ένθετα, η Ρωμαϊκή ενδυμασία χαρακτηριζόταν επίσης από πτυχώσεις. Μαζί με την Ελληνική ενδυμασία, αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τη Δύση σε διάφορες περιόδους.

Η ενδυμασία του Ρωμαίου πολίτη διακρινόταν, εν γένει, σε δύο κατηγορίες:
Στα ενδύματα, που τυλίγονταν γύρω από το σώμα και αποτελούνταν από μεγάλο τετράγωνο ή ορθογώνιο ύφασμα, διπλωμένο κατά μήκος και δεμένο στους ώμους με περόνη (το *toga* για τους άνδρες και το *palla* για τις γυναίκες) και στα ενδύματα, που σύρονταν πάνω από το κεφάλι (*Pannus* για τις γυναίκες).

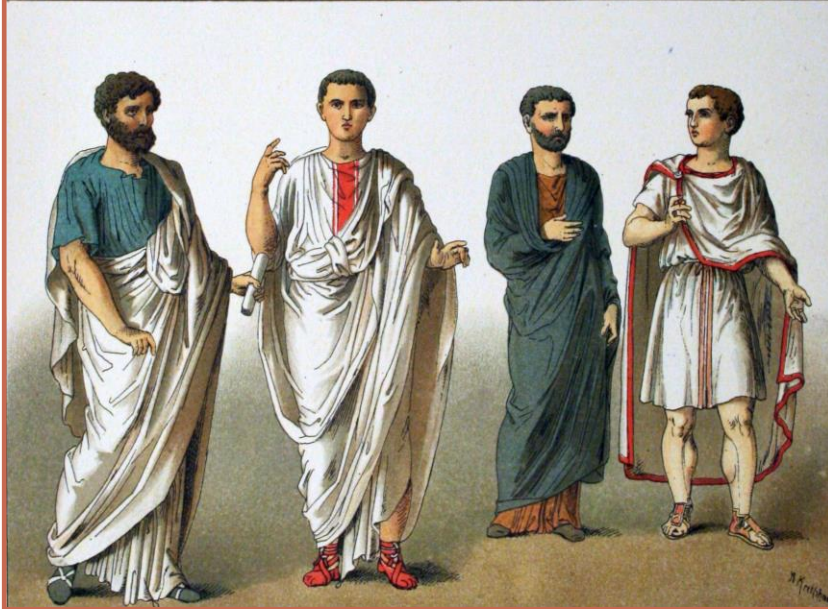
Σχέδιο: Ρωμαϊκή *Palla*

Σχέδιο: Ρωμαϊκό Τόγκα

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Αρχαιότητα

Παραλλαγές της Ρωμαϊκής ενδυμασίας

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Αρχαιότητα

Αγγλοσαξονικές και Κέλτικες ενδυμασίες

Γερμανικές ενδυμασίες

Ενδυμασίες Ανατολικής Ευρώπης

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Αρχαιότητα

Η Ιστορία της Μόδας εξαρτάται άμεσα από την κοινωνική, πολιτική και θρησκευτική Ιστορία των Εθνών.

Επηρεαζόταν πάντα από πολέμους, κατακτήσεις και κυριαρχίες, από πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές, από θρησκευτικές δραστηριότητες και γεγονότα, ιδιαίτερα μετά τον ασπασμό του Χριστιανισμού και τη διάσπαση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας στη Δυτική και Ανατολική (ή Βυζαντινή Αυτοκρατορία).

Χριστιανοί

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεσαίωνα

- Ανάλογα με την ήπειρο, οι ειδικοί τοποθετούν την αρχή αυτής της περιόδου μεταξύ 200-600 και το τέλος της μεταξύ 1500-1700.
- Τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα, που επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό τις ενδυματολογικές συνήθειες και την εμφάνιση της μόδας, ήταν:
 - ✓ Ο μαρασμός των μεγάλων κλασικών πολιτισμών, όπως η Μογγολική Αυτοκρατορία, η Δυτική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, η Αυτοκρατορία Gupta και η Αυτοκρατορία των Σασσανιδών, μεταξύ 3^{ου} και 6^{ου} αιώνα.
 - ✓ Οι μεγάλες επιδρομές των μεταναστών, που επηρέασαν, τόσο την Ευρώπη, όσο και την Ασία (Βάνδαλοι, Αλανοί, Ούννοι, Βουργουνδοί, Βησιγότθοι, Οστρογότθοι, Φράγκοι κ.λπ.).

Οι Ούννοι πολεμούν με τους Αλανούς.
Εκτύπωση του 1870 από σχέδιο του Johann Nepomuk Geiger (1805-1880).

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεσαίωνας

- ✓ Η εμφάνιση και η ανάπτυξη της Βυζαντινής και της Καρολίγγειας Αυτοκρατορίας.
- ✓ Η ανάπτυξη του Δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού.
- ✓ Οι μεγάλες σταυροφορίες και η εμφάνιση των τριών μεγάλων θρησκειών: του Χριστιανισμού, του Μωαμεθανισμού και του Βουδισμού.
- ✓ Η ανάπτυξη των εμπορικών δραστηριοτήτων και κυρίως των μεταφορών. Η Χανσεατική ένωση ή η πρώτη πολιτική και οικονομική ένωση, που συγκέντρωσε σχεδόν 300 πόλεις – αγορές από το Βορειοδυτικό τμήμα της Ευρώπης, ξεκινώντας από τον 12^ο και μέχρι τα μέσα του 17^{ου} αιώνα.
- ✓ Η εξερεύνηση του Νέου Κόσμου τον 16^ο και 17^ο αιώνα.
- ✓ Η τεχνολογική πρόοδος και η εμφάνιση εργαστηρίων και βιομηχανιών.
- ✓ Η ανάδυση ενός νέου πνεύματος (ο ουμανισμός ή το ενδιαφέρον για τη λαϊκή τέχνη και για τον εαυτό μας) και για τις νέες αναπτυσσόμενες κοινωνικές τάξεις (εμπόρων και βιοτεχνών).

Η Αγορά Novgorod, του Apollinarij Vasnetsov, 1908-1909,
Μουσείο Τέχνης Περγ.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεσαίωνα

Χαρακτικό, που παρουσιάζει απλούς ανθρώπους
(Albrecht Dürer, 1511)

Η Ενδυμασία:

- Νέες πηγές τεκμηρίωσης:
Συλλογές χαρακτηρισμών, πίνακες ζωγραφικής, ταπισερί, γραπτά αρχεία, αρχαιολογικές ανακαλύψεις, μινιατούρες, ανάγλυφα και κούκλες ντυμένες σύμφωνα με τη μόδα εκείνης της εποχής κλπ.
- Χαρακτηρίζεται από μήκος (και για τα δύο φύλα).
- Ένα πιο περίτεχνο σχέδιο προκύπτει με συνδυασμό γραμμών, χρωμάτων και διακοσμητικών.
- Κομψότητα και αρμονία. Χλιδή.

Πορτρέτο του Sir Walter Raleigh και του γιου του, έργο αγνώστου, 1590.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεσαιώνας

- Το κλασικό στυλ επηρεάστηκε από τη μόδα των νέων μεταναστών και αργότερα, από τους νέους αυτόχθονες πληθυσμούς, που βρέθηκαν στην Αμερική – τα ραμμένα και προσαρμοσμένα στο σώμα, ρούχα των μεταναστών οδήγησαν στην εμφάνιση της Δυτικής ενδυμασίας. Εμφανίστηκαν καινούρια υλικά, που προέρχονταν από τον Νέο Κόσμο.
- Χαρακτηριζόταν από πολυτέλεια, πλούτο, εκλεκτά υλικά, ζωηρά χρώματα, χρυσά και ασημένια κεντήματα, κορδόνια κλπ. Αυτό οδήγησε σε μια ενοποίηση της Ευρωπαϊκής μόδας, η οποία τροποποιήθηκε από επιρροές που προέρχονταν από την Ιταλία, τη Γαλλία, τη Βουργουνδία, την Αγγλία και την Ισπανία.

Γαλλική ενδυμασία 1550-1600

Ισπανική ενδυμασία 1500-1600

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεσαίωνα

Διδάκτωρ Νομικής
(Francisco de Zurbarán, 1635)

- Το πλήθος των ρούχων αυξήθηκε και η ενδυμασία διαχωρίστηκε. Παράδειγμα, η ενδυμασία των γιατρών, των χειρουργών, των φοιτητών ή των μεταπτυχιακών φοιτητών.
- Η απλούστερη ενδυμασία, η οποία υπέστη τις λιγότερες αλλαγές, ήταν αυτή των αγροτών και των εργατών, ενώ η ενδυμασία της μεσαιας τάξης ήταν πάντα περιορισμένη.
- Νόμοι ρύθμισαν το δικαίωμα κοινωνικών τάξεων, που θεωρούνταν κατώτερες, να φορούν συγκεκριμένο είδη ένδυσης, υπόδησης και αξεσουάρ, καθώς και να χρησιμοποιούν συγκεκριμένο χρώμα, σχέδιο και υλικό.

Γιατρός, κατά τη διάρκεια της βουβωνικής πανώλης
(Χαρακτικό "Doktor Schnabel von Rom", 1656).

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεσαίωνας

- Η τέχνη και τα αρχιτεκτονικά στυλ ειδικά κατά τον Μεσαίωνα, το Ρομανικό (Romanesque) (με κύριο κομμάτι να παραμένει ο χιτώνας) και το Γοτθικό (όπου εμφανίστηκαν νέα ρούχα προσαρμοσμένα στο σχήμα του σώματος) είναι ιδιαίτερα εμφανή στην εξέλιξη της ενδυμασίας*.
- Η κοντή ενδυμασία εμφανίστηκε τον 14^ο και συνέχισε να μεταβάλλεται μέχρι τον 16^ο αιώνα.
- Στην Ιταλία δημιουργήθηκε η ανοιχτή ενδυμασία, η οποία εξελίχθηκε σε ένα από τα χαρακτηριστικά του μοντέρνου φορέματος.
- Οι πρώτοι καλλιτέχνες, οι οποίοι και θεωρούνταν ως οι πρώτοι σχεδιαστές μόδας, άρχισαν να δημιουργούν ρούχα: ο Pisanello, ο Pollainollo και ο Jacopo Bellini.
- Η εξειδικευμένη βιβλιογραφία αναφέρει, ότι από τα μέσα του 15^{ου} αι. υπάρχει σαφής διαφοροποίηση μεταξύ της ανδρικής ενδυμασίας (κοντή και εφαρμοστή στο σώμα) και της γυναικείας ενδυμασίας (μακριά και κυματιστή).

* Το Ρομανικό (Romanesque) στυλ εμφανίστηκε τον 9^ο και επιβίωσε μέχρι τον 13^ο αι. Αναπτύχθηκε μόνο στον Καθολικό χώρο και αποτελεί θρησκευτική τέχνη. Εμφανίστηκε στη Γαλλία και την Ιταλία και εξαπλώθηκε προς την Τρανσυλβανία. Το Γοτθικό στυλ εμφανίστηκε στη Δυτική Ευρώπη τον 12^ο αι. και αποτελούσε πολιτική και θρησκευτική τέχνη.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Evul_Mediu (πρόσβαση 01.04.2021)

Ιταλική ενδυμασία 1500-1600

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεσαίωνα

- Ο 16^{ος} αι. σηματοδότησε την ανάπτυξη της υφαντικής, μέσα από την οργάνωση της εργασίας (οι τεχνίτες συγκεντρώνονταν σε ομάδες, γύρω από τους εμπόρους και τους παραγωγούς).
- Τον 17^ο αι., η δαντέλα αποτέλεσε το υλικό, που χρησιμοποιείτο ευρύτερα στη διακόσμηση.
- Ο 17^{ος} αι. συγκέντρωσε την προσοχή, λόγω του βαθύτερου ντεκολτέ, του χτενίσματος με το μεγαλύτερο ύψος και όγκο, τη χρήση μάσκας και την εξαφάνιση του παντελονιού κάτω από τη φούστα.
- Ο χιτώνας και ο μανδύας εξελίχθηκαν σε καθημερινά ιερατικά ρούχα και εξαφανίστηκαν από την καθημερινή ενδυμασία. Παρέμειναν σε χρήση μόνο για θρησκευτικούς σκοπούς, με αλλαγές μόνο στο σχήμα και τη διακόσμηση.
- Προς το τέλος αυτής της περιόδου, η οικουμενική/ισότιμη και απρόσωπη ενδυμασία έτεινε να εξελιχθεί σε χαρακτηριστική / προσωπική και εθνική.

Ραφείο του 15^{ου} αι.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεσαίωνας

- Στην Ανατολική Ευρώπη, η εξέλιξη της ένδυσης επηρεάστηκε από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, αργότερα από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, από τις Τουρκικές επιδρομές και από την Ανατολή.

Η Βυζαντινή ενδυμασία αντανakλούσε τις πιο ποικίλες επιρροές: Εμπεριείχε χαρακτηριστικά της ενδυμασίας της Αρχαιότητας, τις πτυχώσεις, πάνω από τις οποίες εμφανίζονταν Ανατολίτικες επιρροές (πολυτελή υφάσματα και χλιδή), καθώς και στοιχεία από χώρες που κατακτήθηκαν. Μερικά από αυτά ήταν: ο Ασσυριακός λυχνίτης, το Περσικό καφτάνι και το τουρμπάνι.

Μετά την πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας στους Τούρκους, η Βυζαντινή τέχνη αναπτύχθηκε σε χώρες, όπως η Ρωσία, τα κράτη της Βαλτικής και η Ρουμανία, όπου αποτέλεσε εθνικό χαρακτηριστικό. Η ενδυμασία χαρακτηριζόταν από λιτότητα, ανάδειξη των αρετών και απόκρυψη του σώματος.

Ανατολίτικη ενδυμασία 1500

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεσαιώνας

Βυζαντινή ενδυμασία. Μωσαϊκό της Αυτοκράτειρας Θεοδώρας στη Βασιλική San Vitale, στη Ρώμη (χτίστηκε το 547 μ.Χ.)

Αναθηματικό πορτρέτο του Neagoe Basarab, Tara Românească, μέσα του 16^{ου} αιώνα.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 18^{ος} αιώνας

- Ιστορικά γεγονότα, που επηρέασαν τις κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές και, εμμέσως, την Ευρωπαϊκή μόδα:
 - ✓ Το 1707 σχηματίστηκε το Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας.
 - ✓ Η βαρύτητα, από πολιτικής άποψης, μετατοπίστηκε από τη Δυτική στην Ανατολική Ευρώπη (Ισχυρές χώρες ήταν η Αυστρία, η Ρωσία και η Οθωμανική Αυτοκρατορία).
 - ✓ Στο διάστημα 1711-1716, η Οθωμανική Αυτοκρατορία εγκαθίδρυσε το καθεστώς των Φαναριωτών στη Μολδαβία και τη Βλαχία (Έλληνες από τη γειτονιά Φανάρι της Κωνσταντινούπολης).
 - ✓ Στο διάστημα 1765-1783, εκτυλίχθηκε η Αμερικανική Επανάσταση, που κατέληξε με την υπογραφή της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας για τις Αμερικανικές αποικίες και την αναγνώριση των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής από τη Βρετανική Αυτοκρατορία.
 - ✓ Το 1789 ξέσπασε η Γαλλική Επανάσταση, που οδήγησε στην κατάργηση της γαλλικής μοναρχίας.

Αναπαράσταση της υπερβολής του Φαναριώτη Νικολάι Μαυρογένη, που διασχίζει το Βουκουρέστι με άμαξα συρόμενη από ελάφι.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 18^{ος} αιώνας

- Σημαντική ανάπτυξη παρατηρείται στον τομέα της υφαντικής και του εμπορίου:
 - ✓ Άνοιγμα των εμπορικών δρόμων με τις Ισπανικές αποικίες.
 - ✓ Εμπόριο βαμβακιού - τεράστιες εισαγωγές Ινδικού βαμβακιού - μια παρενέργεια του δουλεμπορίου.
 - ✓ Δημιουργία και ανάπτυξη της καλλιέργειας μεταξιού στην Ευρώπη.
 - ✓ Νέες τεχνολογικές επινοήσεις: Η σαΐτα (*flying shuttle*) (John Kay, 1733). Ο περιστρεφόμενος αργαλειός (*spinning loom*) (Arkwright, 1767). Ο περιστρεφόμενος τροχός (*spinning wheel, spinning Jenny*) (James Hargreaves, 1765). Ο αργαλειός με την αλυσίδα (*chain loom*) (Josiah Cranes, 1768 και Samuel Crompton, 1775). Η πλεκτομηχανή (*knitting machine*) (1768). Η ατμοκίνητη μηχανή (*steam engine*) (James Watt, 1774). Το πρώτο εργοστάσιο βαμβακιού, το άνοιξε ο Robinson στο Papplewick το 1785. Το πρώτο εκκοκκιστήριο βαμβακιού (1793, Eli Whitney, ΗΠΑ) κλπ.
 - ✓ Η ανάπτυξη των μηχανών οδήγησε σε μείωση των τιμών των προϊόντων υφαντικής.
 - ✓ Όπως και τον 17^ο αιώνα, το κράτος υποστήριξε οικονομικά τη δημιουργία ορισμένων εργοστασίων και τους έδωσε προνόμια.

Κρεολή γυναίκα από τις Δυτικές Ινδίες και η σκλάβα της. Χρονολόγηση: γύρω στο 1780.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 18^{ος} αιώνας

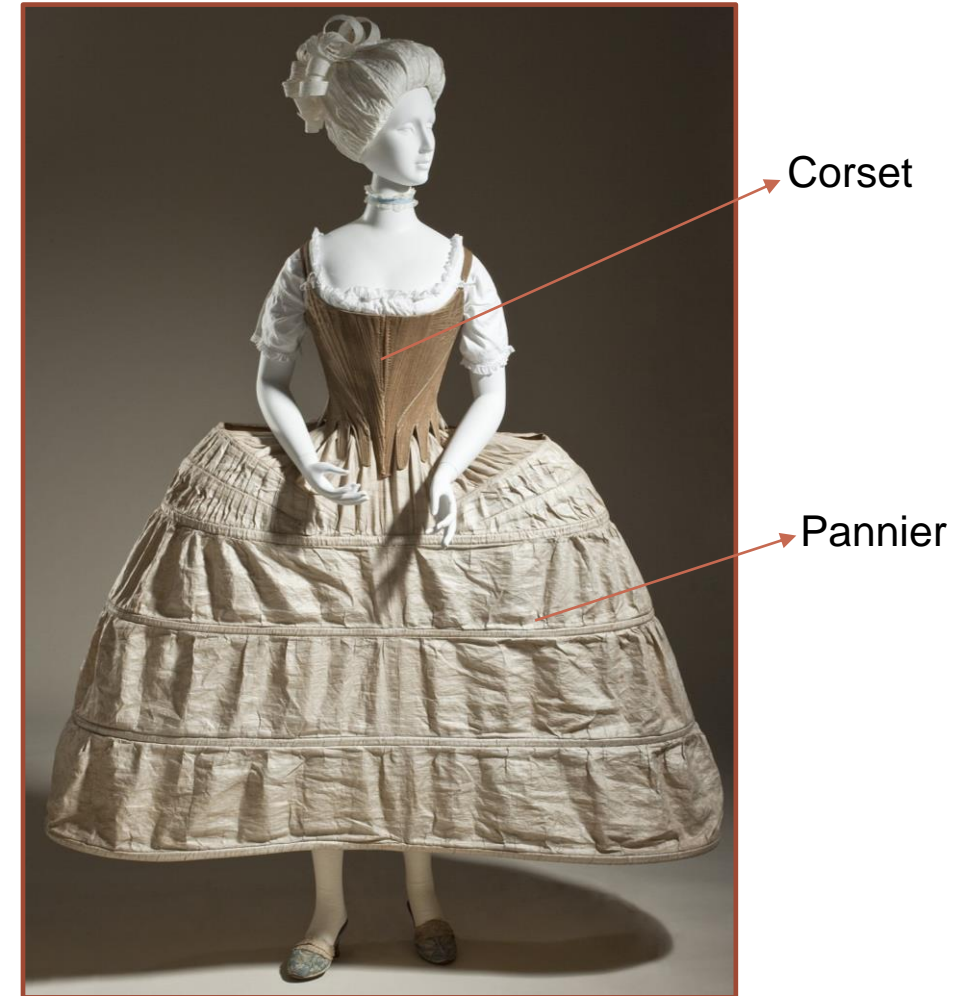
- Κοινωνικές αλλαγές και αλλαγές αντιλήψεων: Η μεσαία τάξη γινόταν όλο και πιο ισχυρή οικονομικά, ως αποτέλεσμα της ενεργού συμμετοχής της στο εμπόριο και τη βιομηχανία. Αυτό επηρέασε την οικονομική ζωή, συμπεριλαμβανομένης της κλωστοϋφαντουργίας.
- Ο ρόλος των γυναικών στην κοινωνία ενισχύθηκε και έτσι τα ρούχα τους έγιναν πιο πλούσια από αυτά των ανδρών.
- Από πολιτιστικής πλευράς, η Γαλλία εξακολουθούσε να είναι η κυρίαρχη δύναμη, και έτσι η μόδα των αρχών του αιώνα εξακολούθησε να κυριαρχείται από τη λεγόμενη μόδα “à la française”.
- Τα στυλ της περιόδου του Ροκοκό και του Διαφωτισμού ήταν ιδιαίτερα εμφανή στην εξέλιξη της μόδας.

Αναπαράσταση του κοινωνικού κατεστημένου της Γαλλίας, σε μια ανώνυμη γκραβούρα του 1789.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 18^{ος} αιώνας

- Η μόδα εξακολουθούσε να χαρακτηρίζεται από κομψότητα και από ιδιαίτερα περίτεχνα στοιχεία (χρησιμοποιούνταν δαντέλες, κορδόνια, μεταξωτά και πυκνότερα κεντήματα στα υφάσματα).
- Τα κυριότερα στοιχεία της γυναικείας μόδας ήταν το *pannier* και ο *κορσές (corset)* (συμπεριλαμβανομένης της Ανατολικής Ευρώπης, όπου η γυναικεία ενδυμασία ήταν λεπτή, σύμφωνα με τη Δυτική μόδα).
- Η ανδρική ενδυμασία της Δύσης δεν είχε αλλάξει πολύ, η γενική γραμμή απλοποιήθηκε. Στην Ανατολική Ευρώπη διατηρούνταν τα παραδοσιακά σχήματα, εκθέτοντας έτσι τη διαφορά μεταξύ του Μουσουλμανικού και του Δυτικού κόσμου.
- Από το 1780, η Αγγλική μόδα, βασισμένη στην απλή, κομψή και πρακτική ενδυμασία, άρχισε να εμπνέει ολόκληρη την ήπειρο. Παράδειγμα ήταν τα καπέλα, που χρησιμοποιούνταν από όλες τις κοινωνικές τάξεις.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 18^{ος} αιώνας

Άγγλοι και Σκωτσέζοι
γύρω στο 1700.

Γαλλική μόδα
μεταξύ
1750-1800.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 18^{ος} αιώνας

Γυναίκα με οθωμανική
ενδυμασία,
έργο του Jean-Étienne Liotard
(1702-1789)

Πηγή: <https://g1b2i3.wordpress.com/tag/jean-etienne-liotard/> (πρόσβαση 26.03.2021)

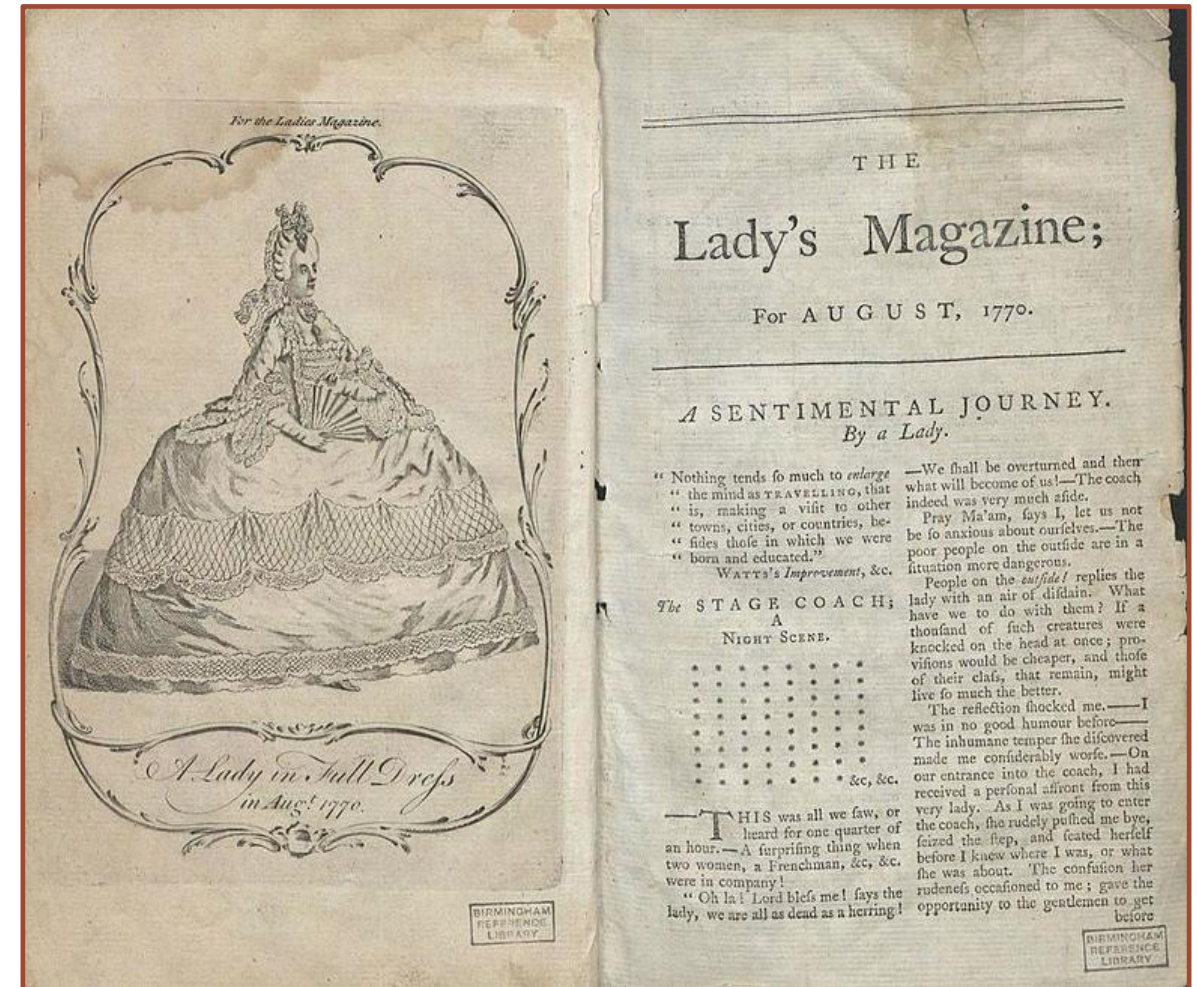

Ο Simon Luttrell
με οθωμανική ενδυμασία,
έργο του Jean-Étienne Liotard
(1702-1789)

Πηγή: <https://www.pubhist.com/w39721> (πρόσβαση 26.03.2021)

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 18^{ος} αιώνας

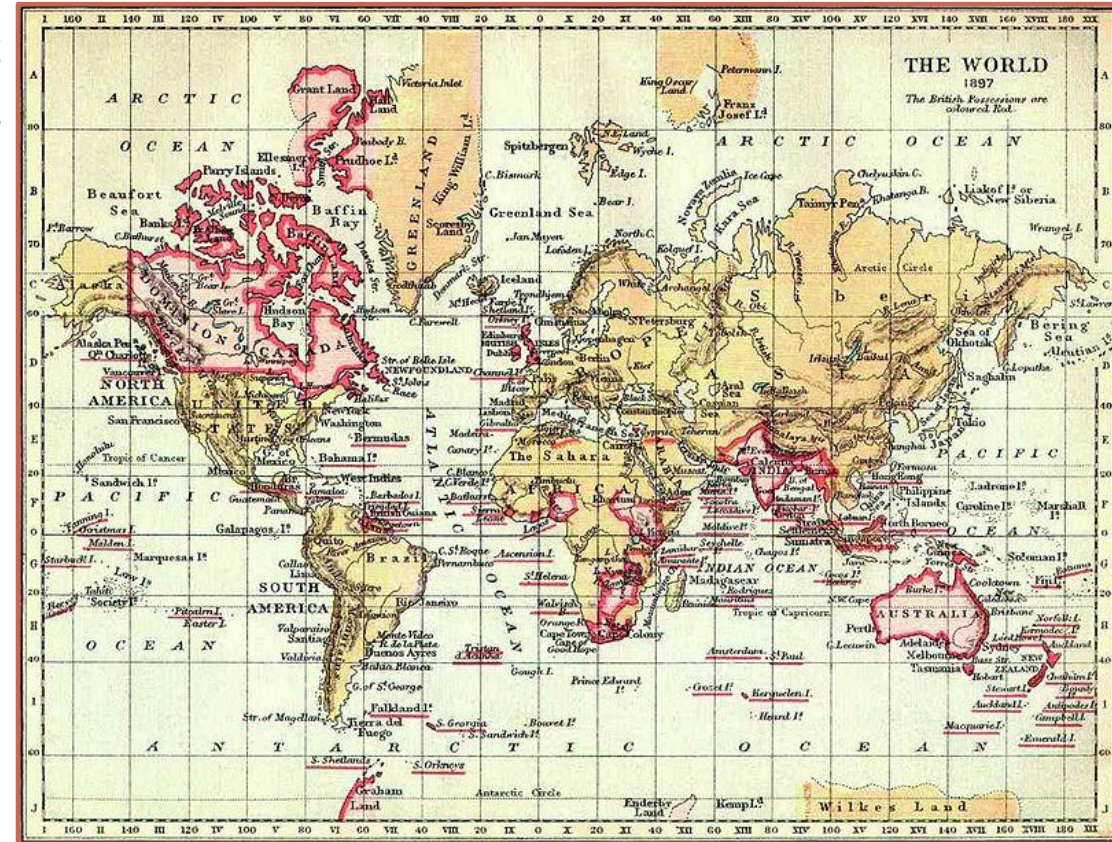
- Μετά το 1760, τα άρθρα μόδας εμφανίζονταν και κυκλοφορούσαν σε όλη την Ευρώπη (μερικά από αυτά εβδομαδιαία), όπως: *Journal du Gout* (Παρίσι, 1768), *The Lady's Magazine* (Λονδίνο, 1770). Ταυτόχρονα, οι ατομικές πρωτοβουλίες περιορίζονταν από αποφάσεις και νόμους, που επιβάλλονταν από οργανισμούς ή ρυθμιζονταν από το κράτος.
- Εμφανίστηκε η τάση προς έναν καθολικό τύπο ενδυμασίας – η ποιότητα άφησε χώρο για την ποσότητα.

Το Περιοδικό της Κυρίας (*The Lady's Magazine*),
Αύγουστος 1770

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 19^{ος} αιώνας

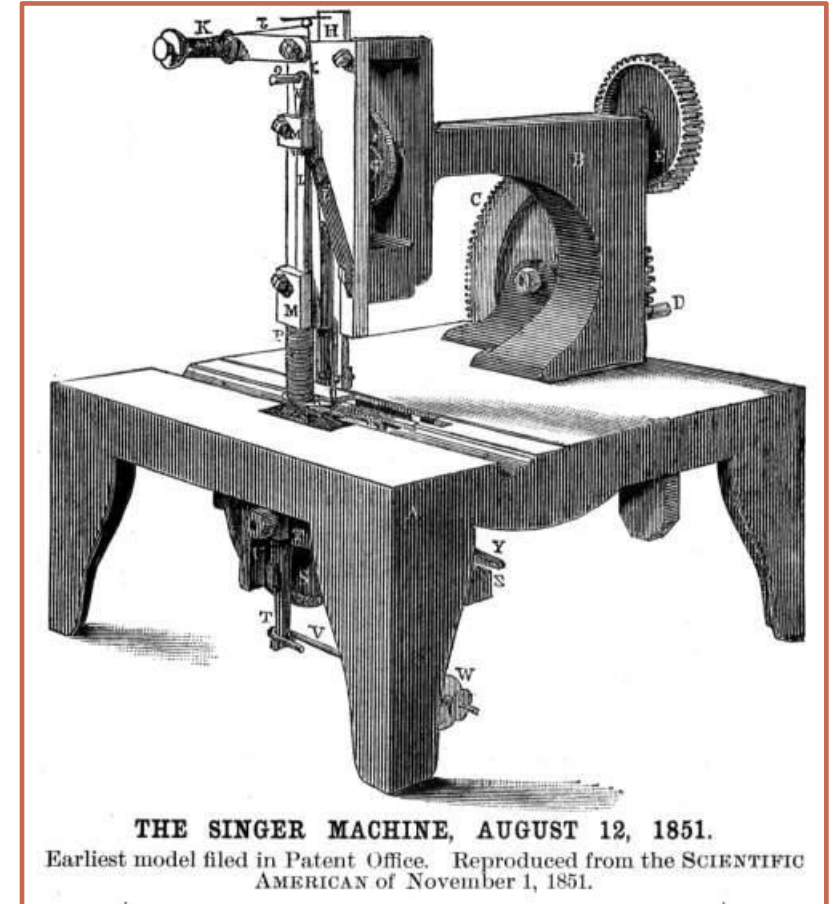
- Νέες συνθήκες ανάπτυξης των κοινωνιών:
- Η Γαλλική Επανάσταση προκάλεσε μεταβίβαση της οικονομικής και πολιτικής εξουσίας, από την αριστοκρατία στην αστική τάξη, ξεκινώντας έτσι τον αγώνα των Ευρωπαϊκών εθνών για την ελευθερία, την επίτευξη του ιδεώδους του ελεύθερου πολίτη.
 - ✓ Νέο κλίμα για απόψεις.
 - ✓ Βιομηχανική και εμπορική πρόοδος. Δημιουργείται το μεγάλο σύστημα των διεθνών εμπορικών οδών.
 - ✓ Συγκέντρωση του κεφαλαίου.
 - ✓ Νέο κύμα τεχνολογικών ανακαλύψεων.
 - ✓ Βελτίωση των εμπορικών / συναλλακτικών συνθηκών.
 - ✓ Με προσανατολισμό τη δημοκρατία.
 - ✓ Διεθνείς εκδηλώσεις.
 - ✓ Μετακίνηση ατόμων από τη μια χώρα στην άλλη, από τη μια ήπειρο στην άλλη.

Παγκόσμιος χάρτης, 1897

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 19^{ος} αιώνας

- Η Βιομηχανική Επανάσταση ξεκίνησε τον 18^ο και συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα, που άλλαξε γρήγορα την Αγγλία και την Ευρώπη:
 - ✓ Κατοχυρώθηκε με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, νέος μηχανισμός, που ανέπτυξε τη βιομηχανία νηματουργίας και υφαντικής.
 - ✓ Το 1801 εφευρέθηκε ο προγραμματιζόμενος αργαλειός, από τον Joseph Marie Jacquard, Γαλλία.
 - ✓ Το 1846 εφευρέθηκε η χειροκίνητη μηχανή κεντήματος, από τον Josue Heilmann, στη Γαλλία.
 - ✓ Το 1851 η ραπτομηχανή τελειοποιήθηκε και κατοχυρώθηκε με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας από τους Elias Howe και Issac Singer στις ΗΠΑ – ανέπτυξε την αρχή της γραμμής συναρμολόγησης, η οποία οδήγησε στη μαζική παραγωγή, την τυποποίηση των μεγεθών και των έτοιμων ενδυμάτων που πωλούνταν στα πολυκαταστήματα.
 - ✓ Το 1849 ανακαλύφθηκε ο πείρος ασφαλείας, από τον Walter Hunt στις ΗΠΑ, ενώ, το 1847 ο Josue Heilmann στη Γαλλία κατοχύρωσε με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας το φερμουάρ.

Η ραπτομηχανή Singer, 1851

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 19^{ος} αιώνας

- ✓ Το 1856, ο Sir William Perkin εφηύρε την πρώτη συνθετική βαφή – η μόδα απέκτησε μια νέα ελευθερία στη δημιουργία της λεγόμενης “υψηλής ραπτικής” (η πρώτη εταιρεία ιδρύθηκε στο Παρίσι από τον Charles Frederick Worth το 1857 – οδήγησε στην εμφάνιση των βιομηχανικών ενδυμάτων και, συνεπώς, στην επέκταση των τάσεων της μόδας στην κοινωνία, προς αυτό που αντιπροσωπεύει σήμερα).
- ✓ Από όλες τις ίνες, το βαμβάκι έφερε επανάσταση στην Ευρωπαϊκή μόδα, μέσω της χρήσης του για την κατασκευή αποκλειστικών υφαντών, όπως το lawn cloth και το λινό. Το αίτημα για βαμβακερά υφαντά, καθώς και για αξεσουάρ από lawn cloth, μουσελίνα και γάζα αυξανόταν συνεχώς.

Συγκομιδή βαμβακιού. Οκλαχόμα, ΗΠΑ, 1890

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 19^{ος} αιώνας

- Χαρακτηριστικά της μόδας:
 - ✓ Πολιτισμικά, οι κυρίαρχες τάσεις του αιώνα, ο Ρεαλισμός και ο Ρομαντισμός από τις αρχές του αιώνα ή ο Ιμπρεσιονισμός από τα μέσα του αιώνα, ήταν εμφανείς στην εξέλιξη της μόδας.
 - ✓ Υπήρχαν δύο μεγάλες τάσεις στην Ευρώπη: η Γαλλική (για τη γυναικεία μόδα) και η Αγγλική (για την ανδρική μόδα). Κάθε χώρα προσάρμοζε τις ξένες τάσεις στις εθνικές της προτιμήσεις.
 - ✓ Ο μετασχηματισμός της μόδας, που μέχρι τότε καθοριζόταν από την αριστοκρατία, επηρεαζόταν πλέον από τα ιδανικά της αστικής τάξης.
 - ✓ Δεν υπήρχε πλέον η επιθυμία να αλλάξει κάποιος τις φυσικές καμπύλες του σώματος αλλά μάλλον να τις αναδείξει.
 - ✓ Μεταξύ 1830 και 1850, η αστική τάξη επέβαλλε στη Δύση νέους τύπους ενδυμάτων, όπως το σακάκι, το φόρεμα και το ανδρικό καπέλο. Κεντητά φορέματα με κορδέλες, σκουφάκια και μανσέτες, όλα με ζωηρά χρώματα για γυναίκες ` απλά δε πουκάμισα και φούστες για την εργατική τάξη.
 - ✓ Οι φούστες έγιναν κοντύτερες και τα παντελόνια μακρύτερα.
 - ✓ Η μόδα επηρεαζόταν έντονα από τους τραγουδιστές της όπερας και τους ηθοποιούς του θεάτρου, καθώς και από τις νέες κοινωνικές δραστηριότητες, όπως τα ταξίδια ή την ποδηλασία.

Η Εξέλιξη των Φορεμάτων 1784 – 1898

Η Εξέλιξη των Φορεμάτων 1784 – 1898

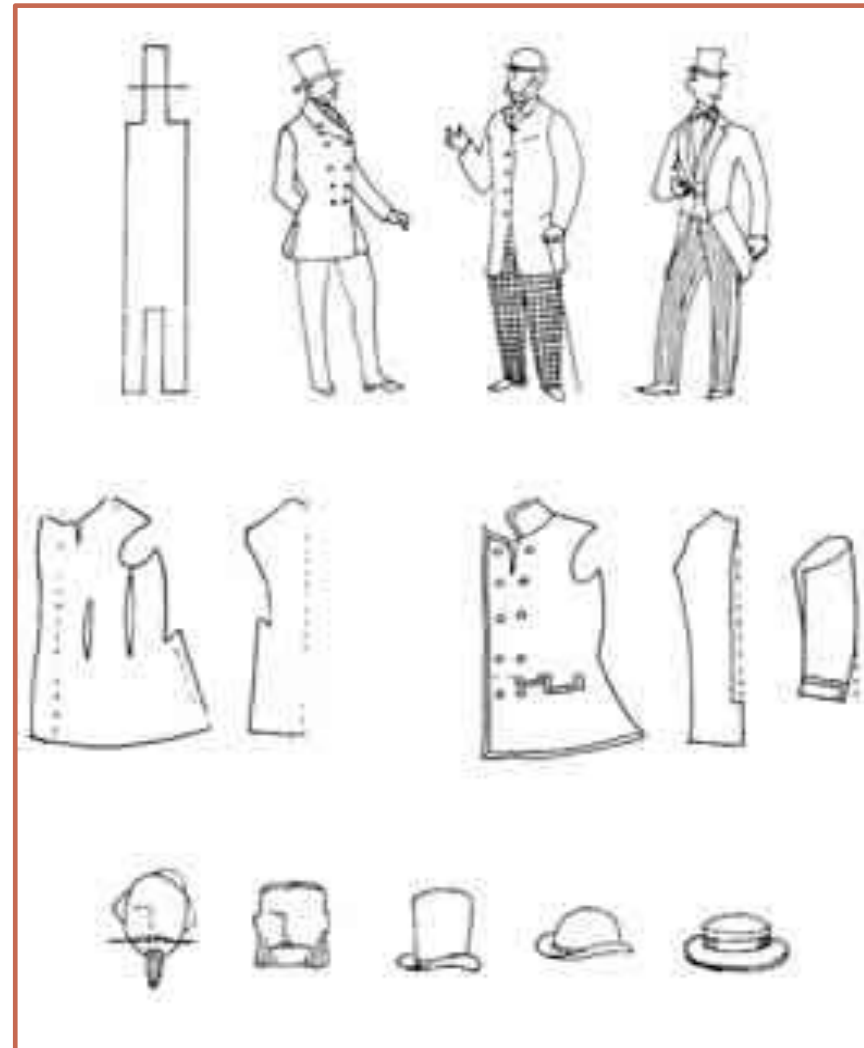
Η Εξέλιξη των Φορεμάτων 1784 – 1898

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 19^{ος} αιώνας

Ανδρική φιγούρα,
Παρίσι, 1832

Ανθρώπινη φιγούρα στο
δεύτερο μισό του 19^{ου} αι.
(NANU, 1976)

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 19^{ος} αιώνας

- ✓ Τα ρούχα εξελίχθηκαν σε εργαλείο αυτοέκφρασης.
- ✓ Το κόστούμι συνέχισε να προσαρμόζεται σε διαφορετικές περιστάσεις ημέρας και ώρας: ρούχα πρωινά, ρούχα ημέρας, ρούχα ανεπίσημων επισκέψεων, επαγγελματικά, επίσημα ή τελετουργικά, για θέατρο κλπ.
- ✓ Τα υλικά επιλέγονταν ανάλογα με την ηλικία αυτού που τα φορούσε. Για παράδειγμα, το σάλι από κασμίρ επιτρεπόταν μόνο σε νεαρά κορίτσια στη Γαλλία.
- ✓ Μετά το 1871, παρουσιάστηκαν νέες ενδυμασίες: για τουρισμό, περπάτημα, ιππασία, αθλητικά ρούχα (για βόλτα με το ποδήλατο).
- ✓ Χρησιμοποιήθηκαν ελαφρύτερα υλικά και υφάσματα.
- ✓ Στο τρίτο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα, έγινε και η πρώτη αναφορά παιδικών στυλ σε περιοδικό μόδας.

Πορτρέτο της
Maria Deberia
(με στολή ιππασίας).
Eugene Deveria,
1856.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 19^{ος} αιώνας

- Άνοιγμα καταστημάτων ρούχων: *Belle Jardinien* (1824, Παρίσι), *Le Bouhomme Richard* (1838, Λονδίνο και *Galleries du Commerce et de l' Industrie* (1838, Παρίσι).
- Εμφανίστηκαν “σχεδιαστές”, που επηρέασαν τη μόδα: *Jacques Doucet*, *Madeleine Vionnet*, *Paul Poiret*, *Jeanne Lanvin*.
- Εκδόθηκαν τεχνικά κείμενα παραγωγής ενδυμάτων: *Η βελτιωμένη ραπτική τέχνη* (J. Jackson, 1829), *Η Ολοκληρωμένη Επιστήμη της Τέχνης της Κοπής* (W. Walter, 1839), *Πρακτικός οδηγός για την κοπτοραπτική* (J. Coutts, 1848), *Εγκυκλοπαίδεια - Πραγματεία για την Τέχνη του Ράφτη* (F. Barde, 1834); *Πρακτικά μαθήματα* (A. Haimsdorf, 1832).
- Δημιουργήθηκαν επαγγελματικές σχολές για υποδηματοποιούς και ράφτες.

Νεαρές κυρίες στο Γεωπονικό και Τεχνολογικό Κολλέγιο,
Greensboro, SUA, 1899 (?).

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 19^{ος} αιώνας

- Διοργανώθηκαν εκθέσεις μόδας και εκθέσεις βιομηχανικές. Η πρώτη από αυτές ονομάστηκε *Μεγάλη Έκθεση των Βιομηχανικών Έργων Όλων των Εθνών* και διοργανώθηκε στο Λονδίνο το 1851.
- Η εξέλιξη της ένδυσης, η συνεχής ανάπτυξη της βιομηχανίας και του εμπορίου και η δημοσιότητα που δόθηκε στον κλάδο της υφαντικής, οδήγησε σταδιακά σε μια συνεχή εξέλιξη της ενδυμασίας κατά το πρώτο μισό του αιώνα. Στον 20^ό αιώνα, αυτή κατέληξε στη μαζική παραγωγή και τυποποίηση των ενδυμάτων, παγκοσμίως.

Γούνες εκτίθενται στην έκθεση του Λονδίνου, 1851.

Φωτογραφία: Hulton Archive/Getty Images

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / 20ός αιώνας

- Η περίοδος μεταξύ 1890-1939 ονομάστηκε στην εξειδικευμένη βιβλιογραφία, *la Belle Époque**. Ήταν η στιγμή, που η σιλουέτα της γυναίκας άλλαξε ριζικά, σε διάφορα στάδια εξέλιξης, που χαρακτηρίζονταν από απλότητα.

Οίκος μόδας Jeanne Paquin, 1906

* Η *Belle Époque* αντιπροσώπευε τη σύγχρονη περίοδο, που χαρακτηριζόταν από τεράστιες αλλαγές σε όλους τους τομείς, καθώς και από την περίοδο ειρήνης, που προηγήθηκε του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Συμβατικά, χρονολογείτο από τον Γαλλοπρωσικό πόλεμο το 1871, μέχρι την έναρξη του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου το 1914.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος 1914-1918

- Κατά τη διάρκεια του Πολέμου, λόγω της απουσίας ανδρών, οι γυναίκες κλήθηκαν να αναλάβουν νέους και διαφορετικούς ρόλους και ευθύνες: την ιατρική περίθαλψη και την εργασία στα εργοστάσια και τις κατασκευές. Αυτοί οι νέοι ρόλοι οδήγησαν σε σημαντικές αλλαγές στα γυναικεία στυλ ένδυσης.
 - ✓ Οι γυναίκες άρχισαν να φορούν στολές εργασίας, χοντρές μπλούζες, παντελόνια, σκούφους (στα ορεινά εργοστάσια) – όλα αυτά, που μέχρι τότε αποτελούσαν ανδρικά ρούχα.
 - ✓ Το μήκος της φούστας έφτασε πάνω από τον αστράγαλο, στη μέση της γάμπας (λόγω της ανάγκης για κινητικότητα και ησυχία).
 - ✓ Άρχισαν να φοριούνται τα μεταξωτά καλσόν, σύμβολο πολυτέλειας.
 - ✓ Τα αθλητικά παπούτσια με χαμηλό κόψιμο αντικατέστησαν τις ψηλές μπότες.
 - ✓ Όταν ο χώρος εργασίας έγινε πιο στρατιωτικοποιημένος, τα ρούχα άρχισαν να μοιάζουν περισσότερο με ειδικές στολές.

Μια ομάδα εργαζόμενων γυναικών, που είχαν προσληφθεί σε οικοδομική εταιρεία στη Νότια Ουαλία, κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος 1914-1918

- Από την άλλη πλευρά, το πνεύμα των εθνών που θρηνούσαν μετά την απώλεια τόσων ανθρώπινων ζώων, μείωσε το ενδιαφέρον και την επιθυμία των ανθρώπων για φανταχτερά ρούχα. Η τάση αυτή έχει και οικονομική πτυχή, λόγω της μείωσης της εσωτερικής παραγωγής και της ισχύος του νομίσματος ή λόγω των περιορισμών, που επέβαλλαν οι κυβερνήσεις.

Περιοδικό Συνήθης Μόδα (Fashions as Usual), Σεπτέμβριος 1917

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος 1914-1918

- Τα ανδρικά πολιτικά ρούχα επηρεάστηκαν έντονα από τη στρατιωτική στολή, η οποία βασικά, ήταν προσαρμοσμένη, ώστε να αποτελεί ενδυμασία πολίτη.

Ανδρική Μόδα για την Άνοιξη/Καλοκαίρι 1914. Έργο αγνώστου.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Περίοδος μεταξύ των Πολέμων, 1919 - 1939

- Ο αγώνας των γυναικών για χειραφέτηση συνεχιζόταν και έτσι ήταν πλέον αναγκαίο να δημιουργούνται ενδύματα ειδικά για αυτές.
- Η μόδα απαιτούσε πλέον το χαλαρό και το νεανικό.
- Εμφανίστηκαν τα λεγόμενα “*casual*” ενδύματα για άνδρες και γυναίκες.
- Άνδρες και γυναίκες ασκούσαν εντατικά σε αθλήματα, όπως η κολύμβηση. Τα ταξίδια. Η μουσική και χορός, όπως η τζαζ, αντικατέστησαν τον καθιστικό τρόπο ζωής, με έναν ενεργό που τόνωνε το σώμα. Όλα αυτά επέβαλαν την αλλαγή του επίσημου ντυσίματος, με πιο *casual*, σπορ ρούχα.
- Εμφανίστηκαν χωριστά ρούχα: παντελόνι, ενδυμασίες δύο τεμαχίων, όπως η στολή του τένις, η οποία αποτελείτο από φούστα και λευκό πουκάμισο.

Οι Γαλλίδες τενίστριες Suzanne Lenglen και Julie Vlasto, στις Κάννες, το 1926.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Περίοδος μεταξύ των Πολέμων, 1919 - 1939

Σχέδια καλσόν 1928-1929.

- Το 1925, το μήκος της φούστας είχε ανέβει πάνω από το γόνατο (κάτι που δεν υφίστατο παλαιότερα), ενώ η μέση ήταν χαμηλή, χωρίς να τονίζεται. Τα εσώρουχα χρησιμοποιούνταν πολύ συχνά: νυχτικά, εσώρουχα και καλσόν. Το ίδιο σακάκι και το αδιάβροχο, όλα τους ανδρικά ρούχα μέχρι τότε, προσαρμόστηκαν για να ταιριάζουν και στις γυναίκες.
- Το 1933 εμφανίστηκε το ανδρικό σακάκι "Lacoste".
- Οι άντρες προτιμούσαν τα μάλλινα κοστούμια, με ελαφρύ κόψιμο, λεπτό γιακά και γραμμή, καθώς και τονισμένους ώμους.

Ανδρική μόδα 1920-1939. Αγνώστου καλλιτέχνη. Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης, Νέα Υόρκη.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Περίοδος μεταξύ των Πολέμων, 1919 - 1939

- Τα υλικά που προτιμούνταν ήταν το αδιαφανές και το γυαλιστερό σατέν. Εμφανίζονταν επίσης ανάμικτες τεχνητές ίνες με διαφορετική ελαστικότητα (δεκαετία 1930).
- Εξαφανίστηκε η επένδυση στα καπέλα, τα φτερά, τα λουλούδια, οι δαντέλες και τα περίπλοκα κεντήματα.
- Εμφανίστηκαν νέα είδη και νέοι όροι για τη μόδα: Κεντήματα από τη Ρουμανία, loafers από την Ινδία, πουκάμισα από το Τέξας κλπ.
- Η μόδα του 20ου αιώνα επηρεάστηκε έντονα από τον κινηματογράφο και τους ηθοποιούς, άνδρες και γυναίκες (Greta Garbo, αδερφές Dolly).
- Οι σχεδιαστές μόδας υψηλής ραπτικής, όπως οι Paul Poiret και Jean Patou, απέκτησαν όλο και μεγαλύτερη επιρροή, καθώς τα προϊόντα τους γίνονταν όλο και πιο προσιτά τον πρώτο καιρό. Η κατάσταση όμως αυτή άλλαξε με την οικονομική κρίση του 1929, οπότε έγιναν πλέον πολύ ακριβά.

Greta Garbo

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Περίοδος μεταξύ των Πολέμων, 1919 - 1939

- Στην Ευρώπη, την περίοδο του μεσοπολέμου, κυριαρχούσαν τρεις γυναίκες σχεδιάστριες: η Gabrielle "Coco" Chanel (η δημιουργός του στυλ "a la garçonne"), η Madeline Vionnet και η Elsa Schiaparelli.
- Το 1937, η Ιταλίδα σχεδιάστρια Elsa Schiaparelli λάνσαρε το "Shocking!" άρωμα και μαζί του το "shocking pink" χρώμα, γνωστό σήμερα ως «νέον». Ήταν το πρώτο προϊόν, που εξέφραζε την υπερβολή του Σουρεαλιστικού κινήματος.

"Shocking pink", Elsa Schiaparelli.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Περίοδος μεταξύ των Πολέμων, 1919 - 1939

- Η δεκαετία του 1930 σηματοδότησε την προτίμηση για τις σειρές ρούχων (ετοιμοφόρετα και φθηνότερα).
- Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι ΗΠΑ επέβαλαν φόρο 90% στα εισαγόμενα ρούχα, απαλλάσσοντας από τους φόρους μόνο τα υλικά που χρησιμοποιούνταν για τα φορέματα και τα χάρτινα σχέδια. Αυτό οδήγησε στη δημιουργία αναπαραγωγών, τα οποία βασίζονταν σε διαφορετικά απλοποιημένα πρωτότυπα και αντιγράφονταν σε προσιτά υλικά. Οι Αμερικανοί σχεδιαστές δημιούργησαν ρούχα, που έδιναν στους ανθρώπους τη δυνατότητα να τα συνδυάζουν, όπως επιθυμούσαν.

Παιδική μόδα 1920-1939. Αγνώστου καλλιτέχνη.
Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης, Νέα Υόρκη.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, 1939 - 1945

- Ο πόλεμος επηρέασε για ακόμη μια φορά την κλωστοϋφαντουργία.
- Τα ολοκληρωτικά καθεστώτα της Γερμανίας και της Σοβιετικής Ρωσίας ενεργούσαν με δικτατορικό τρόπο και στη μόδα, επιβάλλοντας την προλεταριακή λιτότητα (το καπέλο ή το μαντήλι και το παλτό με επένδυση ήταν υποχρεωτικά στη Σοβιετική Ρωσία).
- Στη Ναζιστική Γερμανία, η όξυνση του εθνικισμού εκφράστηκε με την υιοθέτηση του παραδοσιακού κοστουμιού Tirol στα πολιτικά ρούχα κλπ.
- Πρότυπο ομορφιάς ήταν ο ήρωας του στρατού. Στη μόδα κυριαρχούσε το ανδρικό στυλ.

Διαφημιστική αφίσα "Ο Κύριος", 1940

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, 1939 - 1945

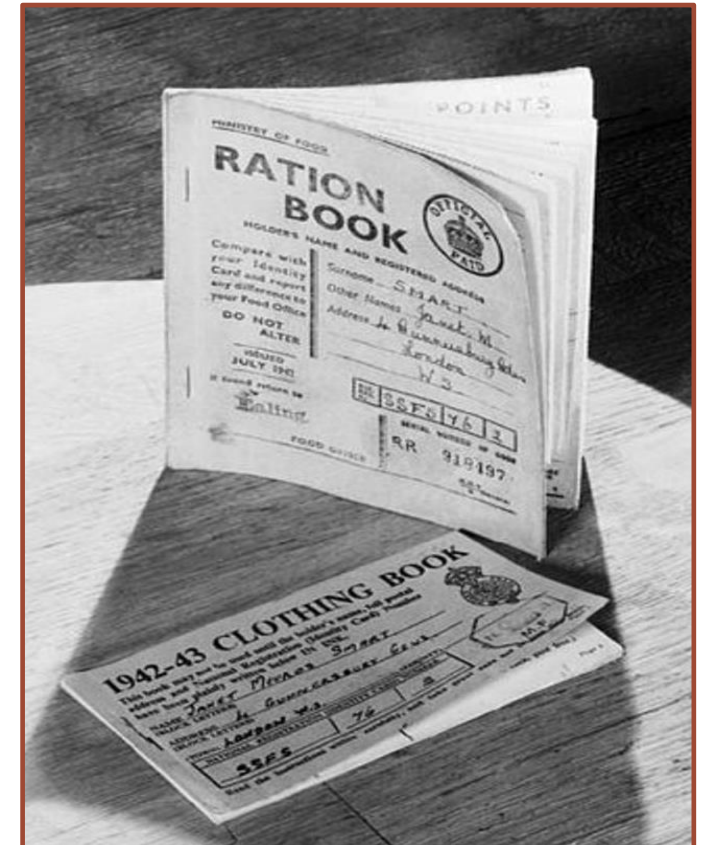
- Η στρατιωτική στολή, με τις ιδιαιτερότητες που προσέθετε κάθε χώρα, τα όπλα και τα γαλόνια, ήταν γενικά πρακτική, θύμιζε ακόμη και αθλητική (ειδικά στο Ναυτικό και την Αεροπορία).
- Η καινοτομία, την οποία επέβαλλε η ανάγκη για συγχρωτισμό κατά τη διάρκεια του πολέμου και η οποία συναντάται ακόμη και σήμερα, στα μόδα που χαρακτηρίζει τα πολιτικά ρούχα, είναι το πράσινο, καφέ και χακί ύφασμα με στίγματα, που μιμείται τον χαμαιλέοντα.
- Η περίοδος κυριαρχείτο από τη χρήση των στολών.
- Τα πολιτικά ρούχα ήταν τα ίδια με αυτά που φοριούνταν πριν τον πόλεμο, αλλά δεν υπάκουαν πλέον στους κανόνες επιλογής της ενδυμασίας ανάλογα με τις ώρες, την ημέρα ή το γεγονός.

Εικόνες από την έκθεση *"Fashion on the Ration: 1940s Street Style"*, The Imperial War Museum, Λονδίνο, 2015.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, 1939 - 1945

- Νέοι κανονισμοί εμφανίστηκαν στη βιομηχανία της μόδας: Για ένα παλτό θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν μέχρι τέσσερα μέτρα υφάσματος και για ένα πουκάμισο μέχρι ένα μέτρο. Καθορίστηκε το πλάτος των ζωνών, τα παπούτσια με χοντρό ξύλο, τα τακούνια σαν φτερό, οι τσάντες ώμου για μεταφορά προμηθειών. Για παράδειγμα, στην Αγγλία, συστάθηκε μια επιτροπή σχεδιαστών, με σκοπό να δημιουργήσει έναν συγκεκριμένο αριθμό πρακτικών και ελκυστικών ειδών μόδας, τα οποία θα υπάκουαν στον περιορισμό για μαζική παραγωγή, που είχε επιβληθεί στην κλωστοϋφαντουργία από το 1914.
- Το καπέλο δεν ήταν πλέον στη μόδα και τη θέση του πήρε ο μπερές.
- Οι φούστες έγιναν φαρδύτερες, για να διευκολύνουν την ποδηλασία.

Βιβλίο Ration από το Ηνωμένο Βασίλειο.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, 1939 - 1945

- Ήταν μια περίοδος, κατά την οποία, πολλοί Ευρωπαίοι σχεδιαστές κατέφυγαν στην Αμερική και δημιούργησαν εκεί επιχειρήσεις.
- Η Αμερικανίδα σχεδιάστρια Claire McCardell δημιούργησε ξεχωριστά είδη ένδυσης, εισάγοντας την κατηγορία του αθλητικού εξοπλισμού.
- Αναπτύχθηκε η εξειδικευμένη ραπτική.
- Άρχισαν να χρησιμοποιούνται όροι, όπως “υψηλή ραπτική” (“haute-couture”) και “ετοιμοφόρετα” (“ready to wear”).
- Εμφανίστηκαν οι συνθετικές ίνες και άρχισαν να ανταγωνίζονται τις παραδοσιακές ίνες, που ήταν πιο ακριβές και απαιτούσαν μεγαλύτερη προσπάθεια εργασίας. Αποτέλεσμα ήταν η γρήγορη εξάπλωση και χρήση των συνθετικών ινών.

Ένδυμα Βικτωριανού στυλ, 1984,
δημιουργία του -Βρετανικής καταγωγής- Αμερικανού σχεδιαστή
Charles James.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεταπολεμική Περίοδος

- Το τέλος του πολέμου σήμαινε επίσης το τέλος της λιτότητας και την εδραίωση των διεθνών σχέσεων.
- Η νέα μεταπολεμική περίοδος σηματοδότησε τη σταδιακή αναγέννηση της βιομηχανίας της μόδας και την ανάκτηση της προπολεμικής κομψότητας.
- Η ενδυμασία έγινε πιο γεωμετρική, ακολουθώντας τα παραδοσιακά στάδια της εξέλιξης της τέχνης.
- Ο τόνος στη μόδα δινόταν από τη νεότερη γενεά.
- Μεγάλωσε και αναπτύχθηκε η ανάγκη για διαφορετικά ρούχα: πρακτικά, casual (φορέματα ημέρας) και για ειδικές εκδηλώσεις (κοκτέιλ φορέματα).
- Δημιουργήθηκαν καταστήματα, που πωλούσαν αποκλειστικά επώνυμα ρούχα και τα οποία έκαναν τα προϊόντα τους πιο προσιτά για τις μάζες.
- Το 1947, ο Γάλλος σχεδιαστής Christian Dior λάνσαρε το πολυτελές σχέδιο “New Look”, με φούστα πιο κοντή και πιο γεμάτη και κοντό σακάκι. Χάρη σε αυτόν, το Παρίσι ανέκτησε το όνομα της πρωτεύουσας της Μόδας.

To “New Look” του Christian Dior, 1947

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Μεταπολεμική Περίοδος

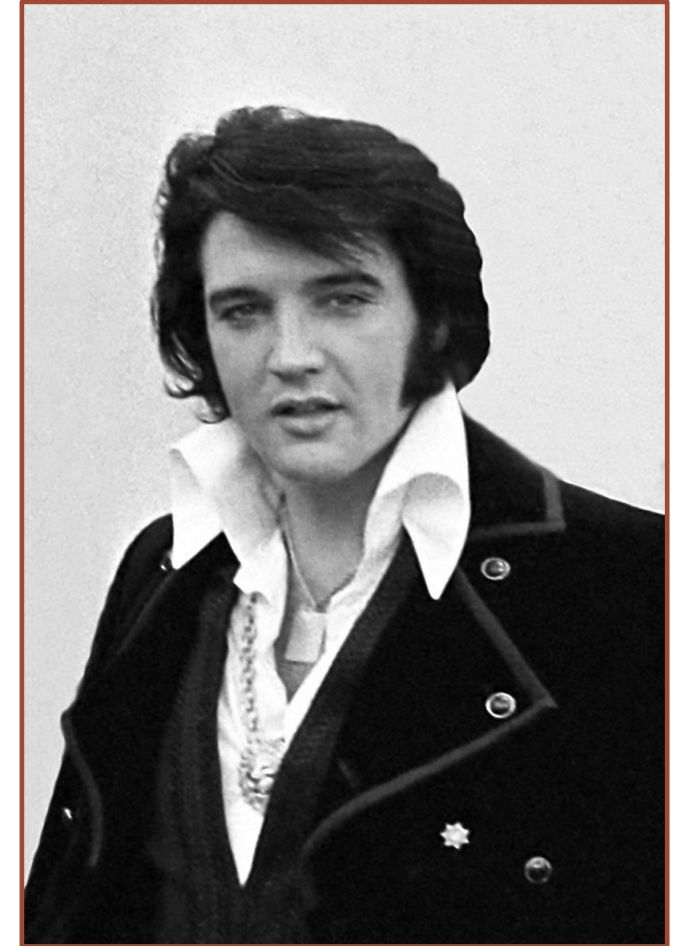
- Το 1959, ο Pierre Cardin λάνσαρε την πρώτη σειρά επώνυμων ρούχων με προσιτή τιμή, τη σειρά “prêt-à-porter”, που προήλθε από τα Αμερικανικά ετοιμοφόρετα ρούχα.
- Σταδιακά, παρατηρήθηκε αύξηση του αριθμού των μικρών καταστημάτων, που πωλούσαν ρούχα σε προσιτές τιμές.

Pierre Cardin, 1959

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

- Το κύριο χαρακτηριστικό: Η έμφαση δινόταν στον ατομικισμό, κάθε κανόνας ένδυσης ουσιαστικά καταργήθηκε.
- Μεταξύ 1960 και 1970, η μόδα αντιπροσώπευε την αντίδραση του κοινού στις κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές. Αύξηση του αριθμού των καταστημάτων, που πωλούσαν ενδύματα για διάφορα επαγγέλματα.
- Ο τόνος δινόταν από προσωπικότητες με υψηλή κοινωνική θέση και επηρεάστηκε από τις αλλαγές στον κόσμο των επιχειρήσεων, του “show business”, του αθλητισμού, της πολιτικής και της τέχνης.
- Μεταξύ 1970 – 1980, η δημοτικότητα της μόδας της disco οφείλετο στον ενθουσιασμό για τις ντισκοτέκ και έτσι, η rock and roll μουσική, οι χορευτές και οι σούπερ σταρ μουσικοί, όπως ο Elvis Presley, είχαν μεγάλη επίδραση στη διάδοση και τη δημιουργία νέων αξιών στη Μόδα.

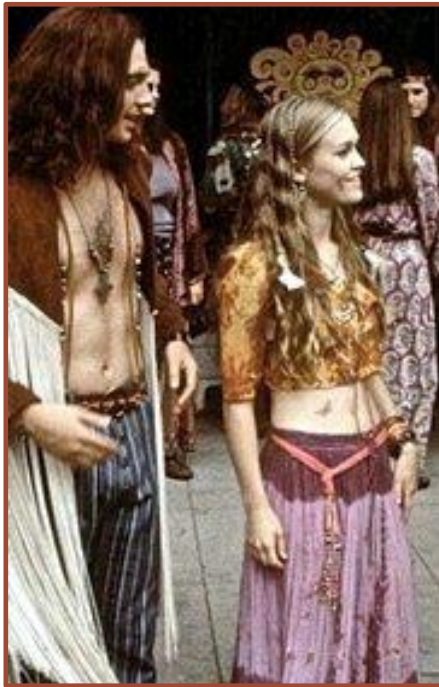
Πορτρέτο Elvis Presley, 1970

Η Εξέλιξη των Φορεμάτων 1899 – 1970

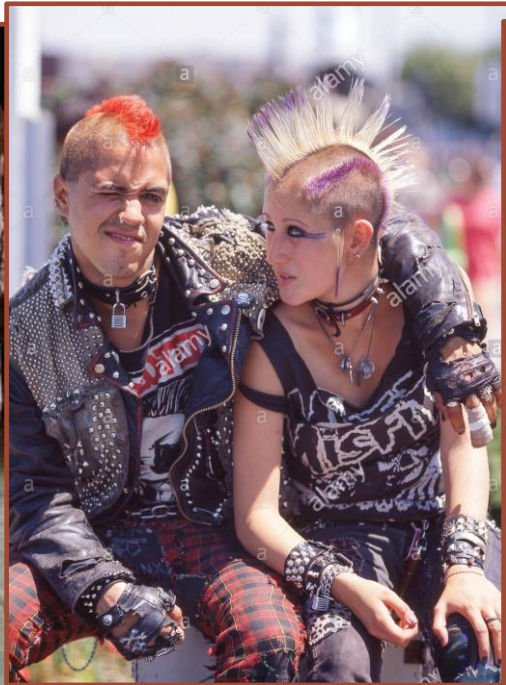

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

- Μεταξύ 1960 – 1980, τα ρούχα έγιναν έκφραση της νεολαίας, στον αγώνα της ενάντια στο σύστημα. Νέες υποκουλτούρες εμφανίστηκαν, που οδήγησαν σε κινήματα μόδας, πραγματικά ρετρό ή κατά των θεσμών:
Για παράδειγμα, το λεγόμενο “hippie-look” (κατά της δυτικής αυτοκρατορικής κοινωνίας), το “punk rock” (εναντίον της θεσμοθετημένης κοινωνίας), το “teddy-boy look” (νοσταλγία για τη δεκαετία του 1950), το “rock look”, το “retro look”, το “heavy metal look” (των οπαδών του heavy metal), το “black power look” κ.λπ.

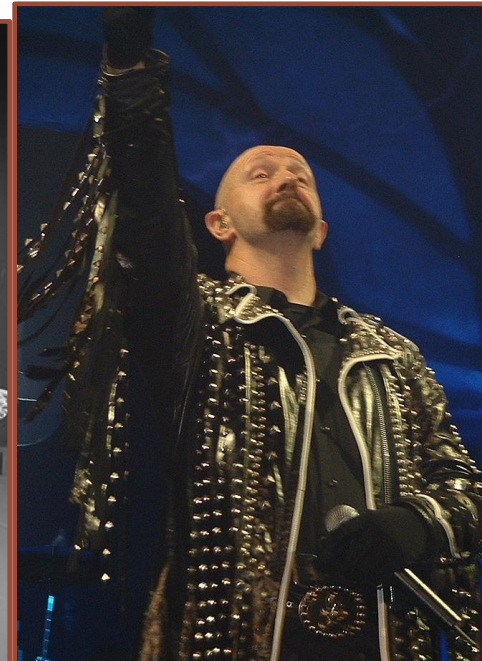
Εμφάνιση Hippie

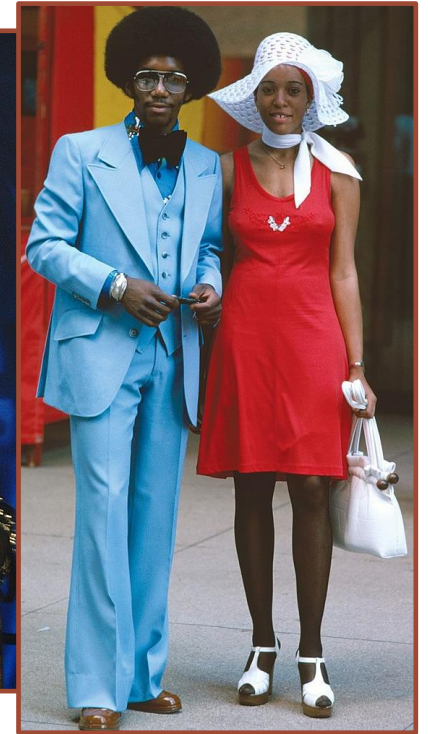
Εμφάνιση Punk

Εμφάνιση Teddy-boy

Εμφάνιση Heavy metal

Εμφάνιση Black power

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

- Η συνεχής τεχνολογική εξέλιξη οδηγεί συχνά σε μια νέα μόδα, μερικές φορές μάλιστα, σε διαφορετικές περιόδους του ίδιου έτους.
- Για παράδειγμα, η δημιουργία νέων συνθετικών ινών προκάλεσε, τόσο την εισβολή φθηνών ειδών ένδυσης στην αγορά, όσο και την εμφάνιση νέων βιομηχανιών, όπως αυτή των μαγιό, των γυναικείων καλσόν κλπ.
- Τα blue jeans* έγιναν σύμβολο:
 - ✓ Της σύγχρονης μόδας, της επιτυχίας του χαμηλού κόστους παραγωγής και της ποιότητας, που οδήγησαν σε γενικευμένη μαζική κατανάλωση.
 - ✓ Της διεθνούς πτυχής της ένδυσης σε ολόκληρη τη Γη, με μικρές εξαιρέσεις (Βόρεια Κορέα, Ιράν).
 - ✓ Της ποικιλομορφίας ενός προϊόντος, που παράγεται ακόμα και σήμερα, σε δεκάδες χρώματα, αποχρώσεις, σχήματα και κοψίματα.
 - ✓ Της unisex μόδας, που φοριέται ανεξαρτήτως ηλικίας και κοινωνικής θέσης.

* Ανακαλύφθηκαν από τον Oscar Levi Strauss το 1853, ο οποίος έκοψε παντελόνια από ύφασμα σκηνης και τα πούλησε σε χρυσοθήρες (Grau 2002, 103).

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

Στην ιστορία υπήρχαν πόλεις, που, λόγω της πολιτιστικής και πολιτικής τους ισχύος, επηρέασαν τη μόδα ολόκληρης της Ευρώπης.

**Πρωτεύουσες
της Μόδας**

**Παρίσι, Λονδίνο,
Μιλάνο, Ρώμη,
Βενετία, Μαδρίτη,
Βαρκελώνη, Βιέννη**

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

Στην ιστορία υπήρχαν πόλεις, που, λόγω της πολιτιστικής και πολιτικής τους ισχύος, επηρέασαν τη μόδα ολόκληρης της Ευρώπης.

**Πρωτεύουσες
της Μόδας**

**Παρίσι, Λονδίνο,
Μιλάνο, Ρώμη,
Βενετία, Μαδρίτη,
Βαρκελώνη, Βιέννη**

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

Οι σχεδιαστές είναι αυτοί που συνδυάζουν υλικά, χρώματα και σχήματα, σύμφωνα με τις επιθυμίες των πελατών.

Το σχέδιο μόδας καλύπτει ένα ευρύ πεδίο: τη γνώση και τη χρήση των επιστημονικών και πρακτικών οργάνων για την παραγωγή ιδεών για νέα προϊόντα. Καθορίζει την προσωπικότητα ενός προϊόντος, τις ανάγκες της αγοράς και τις πιθανότητες επιτυχίας σε σύγκριση με άλλα προϊόντα.

Ο σχεδιασμός και η παραγωγή ειδών μόδας επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες: την ηλικία των αγοραστών, την εποχή, το προτιμώμενο στυλ ή το είδος που προτιμάται.

Ο Giorgio Armani, Ιταλός σχεδιαστής μόδας, γεννημένος το 1934. Το 1975 ίδρυσε την εταιρεία Armani.

<https://en.wikipedia.org/wik>; <https://ro.pinterest.com/i>
(πρόσβαση 12.02.2021).

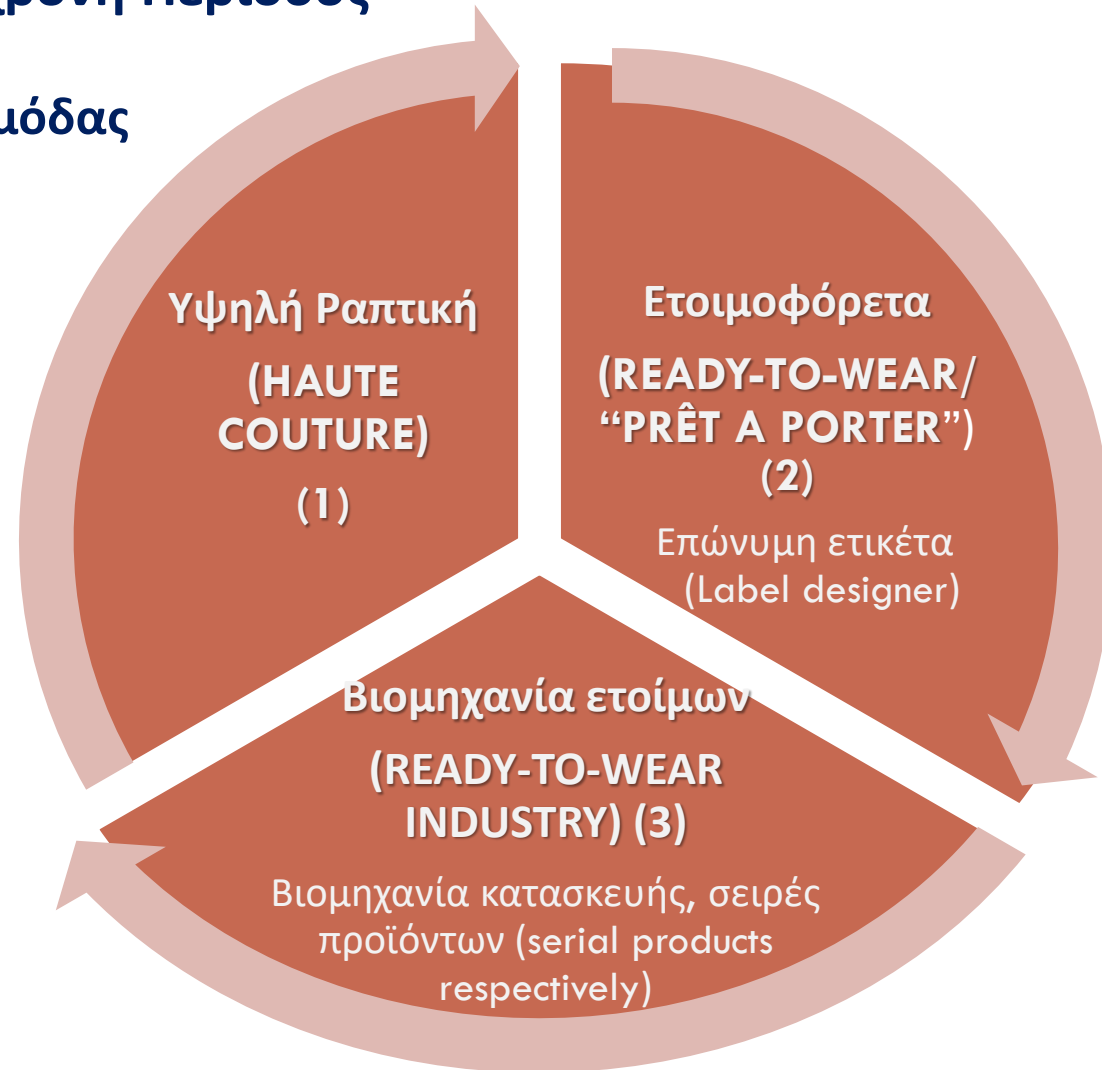
Paul Poiret, Γάλλος σχεδιαστής μόδας. Πρώτο μισό του 20ού αι.

<https://en.wikipedia.org/wiki> (πρόσβαση 12.02.2021).

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

Οι σχεδιαστές και η δημιουργία της μόδας

Οι σημερινοί δημιουργοί
μόδας χωρίζονται σε τρεις
κύριες κατηγορίες :

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

Οι σχεδιαστές και η δημιουργία της μόδας

(1) Κατασκευή ενδυμάτων,
κατά παραγγελία, συχνά χειροποίητων,
από ακριβά και καλής ποιότητας υλικά
και με προσοχή στις λεπτομέρειες *

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

Οι σχεδιαστές και η δημιουργία της μόδας

(2) Ποιοτικά υφάσματα, τα οποία κατασκευάζονται από γνωστούς σχεδιαστές (Gucci, Calvin Klein, Paul Smith, Kenzo), με συγκεκριμένο σχέδιο και σε συγκεκριμένο μέγεθος, στα εργοστάσια και τα οποία πωλούνται σε καταστήματα*.

* Πηγή: <https://en.wikipedia.org> (πρόσβαση 12.02.2021)

Πηγή: <https://www.gucci.com/> (πρόσβαση 12.02.2021)

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

Οι σχεδιαστές και η δημιουργία της μόδας

Πηγή: <https://bellatory.com/fashion-industry/> (πρόσβαση 12.02.2021)

(3) Αναφέρεται στη μαζική παραγωγή σειρών ενδυμάτων «έτοιμων προς χρήση», συχνά σε χώρες με χαμηλούς μισθούς και φθινό εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό (κόστος / χαμηλές τιμές) *.

Πηγή: <https://en.wikipedia.org> (πρόσβαση 12.02.2021)

* Πηγή: <https://en.wikipedia.org> (πρόσβαση 12.02.2021)

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Σύγχρονη Περίοδος

Οι σχεδιαστές και η δημιουργία της μόδας

(3) Αναφέρεται στη μαζική παραγωγή σειρών ενδυμάτων «έτοιμων προς χρήση», συχνά σε χώρες με χαμηλούς μισθούς και φθινό εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό (κόστος / χαμηλές τιμές) *.

Πηγή: <https://bellatory.com/fashion-industry/> (πρόσβαση 12.02.2021)

Πηγή: <https://en.wikipedia.org> (πρόσβαση 12.02.2021)

* Πηγή: <https://en.wikipedia.org> (πρόσβαση 12.02.2021)

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Ενδυμασίες και Στολές

- Παράλληλα με τα πολιτικά ρούχα, αναπτύχθηκαν νέοι τύποι ενδυμάτων, λαϊκοί, στρατιωτικοί και εθνικοί.
- Η ιστορία του ανθρώπινου γένους είναι, κατά κάποιο τρόπο, συνώνυμη με την πίστη και την πολεμική ιστορία. Έτσι, απαιτούνταν ιδιαίτερες ενδυμασίες/στολές και αξεσουάρ, ώστε η Εκκλησία και ο στρατός να τυγχάνει της αναγνώρισης, του σεβασμού, της προστασίας και της επίδειξης ανωτερότητας.
- Για παράδειγμα, η στρατιωτική ενδυμασία εξελίχθηκε, όπως και η πολιτική, σύμφωνα με τη γεωγραφική περιοχή, τα τοπικά υλικά και τις πολεμικές τεχνικές κάθε τόπου (τα οποία οδήγησαν στη χρήση ή αντικατάσταση των στολών αυτών).

Ο Ρωμαίος Αυτοκράτορας
Τραϊανός με στρατιωτική στολή.

Ιππότης του Μεσαίωνα με πανοπλία

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Ενδυμασίες και Στολές

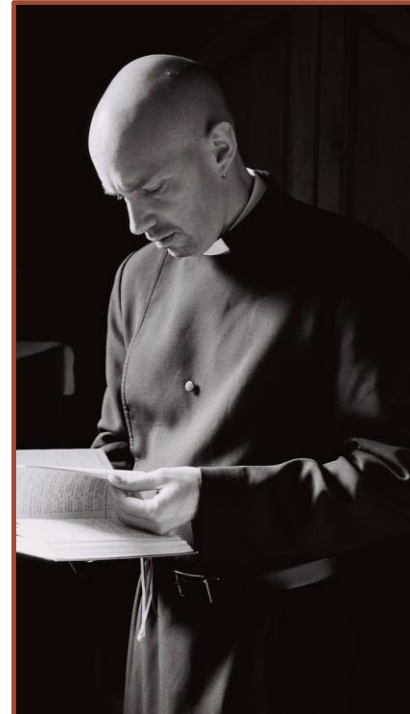
- **Η ΣΤΟΛΗ** αντιπροσωπεύει ένα σύνολο ξεχωριστών (ενός ή περισσότερων) ειδών ένδυσης, κατασκευασμένων σύμφωνα με ένα σχέδιο, υλικό και προδιαγραφές, που βοηθούν στην αναγνώριση του στρατού ή της θρησκευτικής λατρείας στην οποία ανήκει.

Γενίτσαρος

Γάλλος ταξίαρχος (brigadier),
Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος

Αγγλικανός ιερέας

Ελληνορθόδοξος ιερέας

Ρωμαιοκαθολικός ιερέας

Πηγή: <https://www.viata-libera.ro/vlg- cultura/74715> (πρόσβαση 08.02.2021)

Πηγή: <https://en.wikipedia.org/wiki/Cassock#/> (πρόσβαση 12.04.2021)

Πηγή: https://ro.wikipedia.org/wiki/Primul_R%C4%83zboi_Mondial# (πρόσβαση 08.02.2021)

* Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, αυτή η μόδα αγκαλιάστηκε από διάφορες ομάδες: Σχολεία, Πανεπιστήμια, Προσκόπους, Μαζορέτες, Αθλητικούς Συλλόγους κλπ.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Ενδυμασίες και Στολές

- Οι στρατιωτικές στολές επηρέασαν έντονα τη μόδα των πολιτικών ρούχων του 20ού αι. (μυτερά σκουφάκια, σακάκια, μπουφάν, δερμάτινα μπουφάν, ψηλές δερμάτινες μπότες, παλτό διπλό στο στήθος με ορειχάλκινα κουμπιά, σύμβολα εμπνευσμένα από τα αστέρια, τις ρίγες, το πλέξιμο, τα εθνικά εμβλήματα, το χακί χρώμα, τα σχέδια για καμουφλάζ.

Σχέδιο καμουφλάζ

Ritu Beri, 2010

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Εθνική Ενδυμασία

- Τα ενδύματα διασφαλίζουν τη συνέχεια και την κληρονομιά ενός συγκεκριμένου κώδικα ένδυσης. Δείχνουν την ιστορία ενός έθνους και την αντίληψή του για τις παραδόσεις, τις θρησκείες και την αισθητική. Η ενδυμασία είναι, επομένως, ένα σημαντικό ιστορικό και εθνογραφικό ντοκουμέντο, καθώς διακρίνονται τα στοιχεία της εξέλιξης από την προϊστορία*.
- Η ενδυμασία παρουσιάζει τον πολιτισμό ή την ταυτότητα ενός συγκεκριμένου έθνους. Είναι γνωστή ως εθνική ή λαϊκή ενδυμασία**.
- Η εθνική ενδυμασία μας βοηθά να αναγνωρίσουμε τις χώρες με κοινή ή παρόμοια ιστορία ή κληρονομιά.

Ενδυμασίες Ρουμάνων, Ούγγρων, Σλάβων και Γερμανών αγροτών από την Ουγγαρία, 1855

* COMSA 1995, 123 ; DUMITRESCU 1974, 353; GOURHAN 1983, 167-173

** Θα χρησιμοποιήσουμε περαιτέρω τον όρο “παραδοσιακή ενδυμασία”.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Εθνική Ενδυμασία

- Η εθνική ενδυμασία, όπως τη γνωρίζουμε σήμερα, εξελίχθηκε, στις αρχές της σύγχρονης εποχής, σε ένα στοιχείο, καλά καθορισμένο σε κάθε Ευρωπαϊκή χώρα.

Τσέχικη εθνική ενδυμασία

Δανέζικη εθνική ενδυμασία

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Εθνική Ενδυμασία

- Μετά την έναρξη των πρώτων εθνικών κινημάτων, οι αγρότες της Ευρώπης έγιναν το σύμβολο αυτού που φαινόταν αυθεντικό και που χρειαζόταν, προκειμένου να καθοριστούν οι ταυτότητες και να δημιουργηθούν τα εθνικά κράτη:
 - ✓ Οι απλοί άνθρωποι αναγκάστηκαν να καλλιεργούν τις δικές τους ίνες, να υφαίνουν και να προσαρμόζουν τα ρούχα τους, διατηρώντας έτσι αναλλοίωτα, όσα είχαν κληρονομήσει από τις προηγούμενες γενιές.
 - ✓ Πριν από τη βιομηχανική παραγωγή υφασμάτων τον 18^ο και 19^ο αι., το κόστος των ρούχων ήταν πολύ υψηλό, γεγονός που δεν επέτρεπε στους περισσότερους απλούς ανθρώπους να αποκτήσουν προϊόντα και υλικά και να διαθέτουν είδη ένδυσης. Πολλά ενδύματα εορτών κληρονόμησαν, επομένως, και φόρεσαν οι νεότερες γενεές.
 - ✓ Τον 19^ο αι., στην Ευρώπη, αναπτύχθηκε μια οικιακή οικονομία, η οποία χαρακτηρίστηκε από τους ειδικούς ως εγχώρια υφαντική οικοτεχνία.

Μικρή Αγγλίδα, Χανς Χόλμπαϊν, 1540.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Εθνική Ενδυμασία

Νορβηγική εθνική ενδυμασία

Πηγή : <https://ro.pinterest.com> (πρόσβαση 14.04.2021)

- Οι διάφορες παραλλαγές των εθνικών ενδυμασιών υπογραμμίζουν μια βασική αρχή: την επικάλυψη με μια σειρά υφασμάτων διαφορετικού μήκους, πάνω από ένα λευκό μακρύ πουκάμισο (μακρρύ έως το γόνατο ή τον αστράγαλο)*.
- Οι A.J.B. Wace και M.S. Thompson σημείωσαν ότι “οι γυναίκες πίστευαν ότι ήταν πιο κομψές, αν χρησιμοποιούσαν υφάσματα επικαλύπτονταν με υφάσματα και την Κυριακή φορούσαν τα καλά τους και όσα περισσότερα μπορούσαν” **.

Αλβανική εθνική φορεσιά

Πηγή : <http://folkcostume.blogspot.com/> (πρόσβαση 14.04.2021)

* Αρχή που ορίστηκε το 1961 από την Eva Nienholdt in *Kostümkunde*, Braunschweig*, 1961, p.245 **ARTA, 1979, 19

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Εθνική Ενδυμασία

➤ Το κοστούμι χαρακτηρίζεται από την παρουσία της ίδιας διάταξης:

Για άνδρες: πουκάμισο, παντελόνι, γιλέκο, σακάκι και παλτό, απλό ή sheerskin (από δέρμα προβάτου), ζώνη, καπέλο, παπούτσια (σανδάλια, μπότες) και αξεσουάρ.

Για γυναίκες: πουκάμισο και φούστα, κοντά ή μακριά μέχρι τον αστράγαλο, ποδιές, φορέματα, ζώνη, γιλέκο και παλτό, απλό ή sheerskin (από δέρμα προβάτου), στολίδια κεφαλιού, υποδήματα (σανδάλια, παπούτσια, μπότες) και αξεσουάρ.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Εθνική Ενδυμασία

- Η ποικιλία των ειδών ένδυσης επιτρέπει σε διαφορετικά γειτονικά έθνη ή κοινότητες να απομακρυνθούν από άλλους, μερικές φορές μέσω της χρήσης ενός συγκεκριμένου είδους ένδυσης ή να ταυτιστούν με μια συγκεκριμένη ομάδα της κοινωνίας αυτής.

Ενδυμασίες από τρία γειτονικά χωριά στο Mărginimea Sibiului, Ρουμανία.
Iuliana Fabritius Dancu, πίνακες ακουαρέλα, συλλογή documentary graphics, Μουσείο ASTRA.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Εθνική Ενδυμασία

- Η εθνική ενδυμασία υποδηλώνει την κοινωνική, οικογενειακή ή θρησκευτική κατάσταση: Διαφορετικά σχήματα χαρακτηρίζουν τις επιμέρους γεωγραφικές περιοχές και χρονικές περιόδους, καθώς και διαφορετική εμφάνιση αποκαλύπτει τη χρήση τους: για καθημερινή χρήση, για την εργασία, τις θρησκευτικές εορτές ή τα διάφορα γεγονότα στη ζωή των ανθρώπων.

Νύφη και γαμπρός, Ν-Δ Βουλγαρία.

Ανύπαντρη κοπέλα, Ν-Δ Βουλγαρία.

Ανύπαντρη κοπέλα, Ν-Δ Βουλγαρία.

Ανύπαντρος άνδρας, Κεντρική Βουλγαρία.

Σύντομη Ιστορία της Μόδας / Η Εθνική Ενδυμασία

Βασίλισσα Μαρία της Ρουμανίας

- Οι εορταστικές ενδυμασίες, που χαρακτηρίζονται από ευγένεια, επισημότητα και είναι εντυπωσιακές, έχουν σήμερα περισσότερο τελετουργικό ή εορταστικό / αισθητικό σκοπό.
- Σήμερα, οι εθνικές ενδυμασίες δίνουν μια αίσθηση συνοχής με την οικογένεια, με το παρελθόν και με το έθνος στο οποίο ανήκει κάποιος, χρησιμοποιούνται δε για εκδηλώσεις, ειδικές γιορτές και θρησκευτικές λειτουργίες.
- Οι εθνικές ενδυμασίες και ιδιαίτερα τα κεντητά τους στοιχεία, έχουν γίνει πηγή έμπνευσης για τη βιομηχανία της μόδας.

Σύγχρονο φόρεμα για εορτές

Η Ταξινόμηση των Ενδυμάτων

Σύγχρονο φόρεμα με πτυχώσεις

Πηγή: <https://www.breslo.ro/item/rochie-drapata>
(πρόσβαση 21.01.2021)

* Bonte-Izard 1999, 352

** Τα ενδύματα με πτυχώσεις (draped) προηγήθηκαν της ένδυσης, που δίνουν σε κάθε ενδυμασία ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό και φοριούνται εξίσου από άνδρες και γυναίκες.

Πηγή: http://www.cbseacademic.nic.in/web_material/doc/fashion_studies/3_XII_Text_Book.pdf (πρόσβαση 21.01.2021)

- Η ενδυμασία υφίσταται παγκοσμίως.
- Αν και υπάρχει μεγάλη ποικιλία σχημάτων και υλικών, τα κριτήρια που αφορούν το μέρος του σώματος που καλύπτεται ή τη δομή της, δεν επιτρέπουν ευρεία ταξινόμηση των ειδών ένδυσης.
- Ερευνητές, όπως ο A. Leroi-Gourhan* ή ο Albin Michel έχουν ταξινομήσει τα είδη ένδυσης σε: ενδύματα με πτυχώσεις (draped)*, ίσια, κατασκευασμένα από ραμμένα ορθογώνια κομμάτια, κομμένα σύμφωνα με το σχήμα του σώματος. Σε όλα αυτά, το 1981, ο H. Balfet, στο έργο του “*Construction de vêtements par fabrication du matériau*”, προσθέτει μια άλλη κατηγορία, αυτή των ενδυμάτων που κατασκευάζονται παράλληλα με την κατασκευή του υφάσματος.

Σύγχρονο φόρεμα κομμένο σε ίσια γραμμή.

Πηγή: <https://www.perniaspopupshop.com>
(πρόσβαση 12.04.2021)

Η Ταξινόμηση των Ενδυμάτων

- Η ποικιλία των ειδών ένδυσης* (παραλλαγές του ίδιου τύπου ή διαφορετικών τύπων), που φοριούνται ως πολιτιστική ενδυμασία, καθορίζεται από ορισμένα χαρακτηριστικά, όπως:
 - **Τοπικά/Περιφερειακά** (η τοπική ποικιλία επιτρέπει στις γειτονικές ομάδες να εξατομικεύονται, χρησιμοποιώντας ένα μικρό είδος ρουχισμού ή μια διακοσμητική λεπτομέρεια).
 - **Οικονομικά** (οι κοινωνίες έχουν σταθερές εμπορικές συναλλαγές μεταξύ τους)
 - **Λειτουργική** αναγκαιότητα, καθώς το ίδιο ένδυμα εξυπηρετούσε διαφορετικούς σκοπούς, ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο χρησιμοποιήθηκε.
 - **Διαφορετικές** κοινωνικές και θρησκευτικές συνθήκες οδηγούν στη σύνδεση εντελώς ή εν μέρει διαφορετικών συνόλων ενδυμάτων, που χαρακτηρίζονται από ποικίλο αριθμό ειδών ή/και συνδυασμών (καθημερινές, εορταστικές ή τελετουργικές ενδυμασίες).
 - **Η ηλικία** αυτού που τα φοράει ή η χρήση του ρουχισμού ως σύμβολο, που επέτρεπε τη μετάδοση πολύ διαφορετικών πληροφοριών (ηλικία, ανύπαντρη κοπέλα, παντρεμένη γυναίκα, χήρα).

Ο Σκοπός και η Σημασία της Ενδυμασίας

- Ερευνητές από διαφορετικούς τομείς, όπως ανθρωπολόγοι, εθνογράφοι, φιλόσοφοι κλπ. έχουν προσπαθήσει να εξηγήσουν τον λόγο για τον οποίο ο άνθρωπος φοράει ρούχα.
- Έχουν διατυπωθεί διάφορες θεωρίες: για προστασία και καταφύγιο, για αποπλάνηση, για χρησιμότητα, για ιεραρχία, για πίστη και τελετουργίες, για προσωπική ταυτότητα, για ομορφιά, για ευπρέπεια, για κοινωνικές διαφορές και την αίσθηση ότι κάποιος ανήκει κάπου, για επικοινωνία.
- Η εμφάνιση, ανάπτυξη, αλλαγή και μεταμόρφωση ενδυμάτων/παραδοσιακών ενδυμασιών. Η μόδα χαρακτηρίζεται από μια συνεχή αλληλεξάρτηση με τις εξελικτικές διαδικασίες των κλιματικών, γεωγραφικών, υλικών, κοινωνικών, πολιτικών και ιδεολογικών αλλαγών στις κοινότητες.

Πηγή: <https://blog.renania.ro/stil/tinuta-de-conferinta/> (πρόσβαση 12.04.2021)

Ο Σκοπός και η Σημασία της Ενδυμασίας / Προστασία και Καταφύγιο

- Ο σκοπός της πρακτικότητας και προστασίας, που εξαρτάται άμεσα από τις περιβαλλοντικές συνθήκες, φαίνεται από την Παλαιολιθική περίοδο, παρατηρώντας τα πρώτα είδη που μοιάζουν με ρούχα, κατασκευασμένα από δέρμα ή φυτικά υλικά (φύλλα) μέχρι σήμερα.

Ιθαγενείς από την Παπούα Νέα Γουινέα, τα Νησιά του Ειρηνικού.

Τον 20ό αι., οι κάτοικοι των Νησιών του Ειρηνικού φορούσαν ακόμη φούστες από φύλλα και στεφάνια στο κεφάλι τους*. Κάποιοι εξακολουθούν να καλύπτουν το σώμα τους με γούνες. Το στυλ των ρούχων αλλάζει ανάλογα με τις εποχές του έτους.

Καζάκοι κυνηγοί αετών, Μογγολία. (Bayan UIGII).

Ο Σκοπός και η Σημασία της Ενδυμασίας / Πνευματικότητα, Ευπρέπεια, Μαγεία

- Με τον καιρό, οι ειδικοί εισήγαγαν ως σκοπό την έννοια της ευπρέπειας, η οποία αναφέρεται στη Βίβλο* και χρησιμοποιήθηκε κυρίως από τους Χριστιανούς ηθικολόγους.
- Η ευπρέπεια ορίζεται διαφορετικά στο χρόνο και στο χώρο, αφού υπάρχουν ελάχιστα στοιχεία για αυτήν στους πολιτισμούς της Αρχαιότητας. Το ένδυμα, ανεξάρτητα από την απλότητά του, έδωσε νέες ιδιότητες και νέες δυνάμεις, ακόμα και μαγικές, στους πρώτους ανθρώπους. Εξασφαλίζει τη σύνδεση με τους θεούς και προστατεύει από το κακό. Ο Γερμανός φιλόσοφος Διογένης Teufelsdröckh θεωρούσε ότι το αίσθημα ευπρέπειας γεννήθηκε κάτω από τα ρούχα.

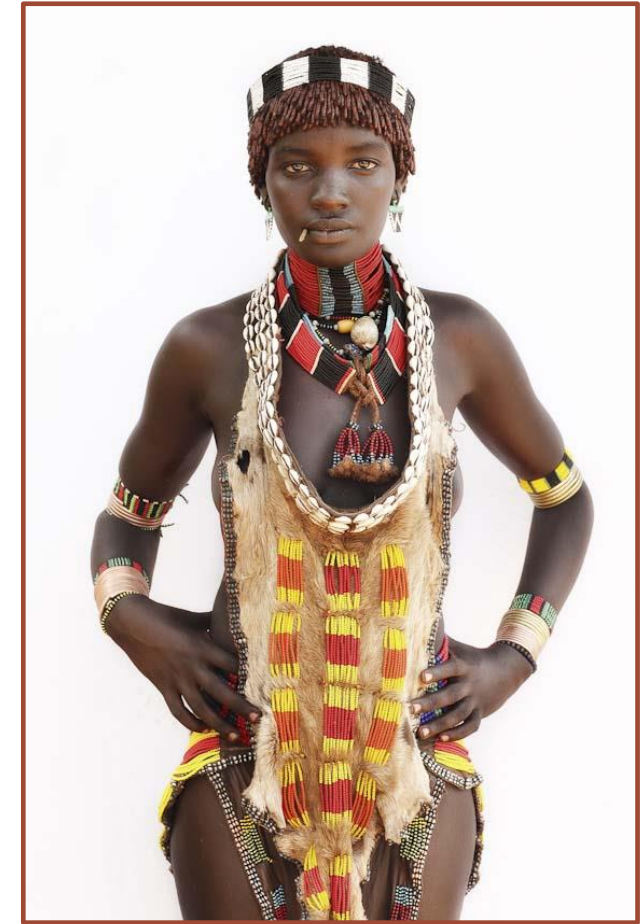

“Ο Αδάμ και η Εύα πέφτουν στην αμαρτία και εξορίζονται από τον Παράδεισο”. Scheii Brasovului, Ρουμανία, δεύτερο μισό του 19^{ου} αι., συλλογή του Μουσείου ASTRA.

* “τα μάτια τους ήταν ανοιχτά και κατάλαβαν ότι ήταν γυμνοί και μαζεύοντας φύλλα ελιάς καλύφθηκαν”. (Geneza: 3,7)

Ο Σκοπός και η Σημασία της Ενδυμασίας / Αισθητική, Καλλωπισμός

- Το 1831, ο Γερμανός φιλόσοφος Διογένης Teufelsdröckh στο έργο του «Die Kleider, ihr Werden und Wirken» (*Ρούχα, προέλευση και αντίκτυπος*) δείχνει ότι, ο σκοπός των ενδυμάτων δεν ήταν να προσφέρουν ζεστασιά ή ευπρέπεια, αλλά να ομορφύνουν*.
- Ο André Leroi-Gourhan πιστεύει επίσης ότι η προστατευτική αξία των ρούχων δεν είναι πιο σημαντική από το σχήμα και τα “διακοσμητικά αξεσουάρ” που χρησιμοποιούνται, με το δέρμα να αποτελεί το πρώτο επίπεδο χρήσης αξεσουάρ και ρούχων*.

* Στη μεξικάνικη μυθολογία, υπάρχει μια ιστορία που λέει ότι ο Θεός-Βασιλιάς των Τολτέκων, ο Κετσαλκοάτλ, όταν είδε τον εαυτό του γυμνό, νόμιζε ότι ήταν «αηδιαστικός» και γι' αυτό «έκρυψε την ασχήμια του, από τον εαυτό του και τους άλλους, κάτω από αξεσουάρ από φτερά» (CARAGEA 1999, 48, 9)

** Gourhan 1983, 167-168

Ο Σκοπός και η Σημασία της Ενδυμασίας / Αισθητική, Καλλωπισμός

- Η ιδέα του καλλωπισμού του σώματος διέφερε από τη μια κοινωνία στην άλλη και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Κάποιες φορές μάλιστα ήταν πιο σημαντική από την άνεση, τη χρησιμότητα ή ακόμα και την ικανότητα χρήσης κάποιων ειδών ένδυσης. Μερικές φορές επιτυγχανόταν μέσω αλλοίωσης του σώματος.

Στην Ευρώπη του 18^{ου} αι.,
οι γυναικείες φούστες έγιναν φαρδύτερες.

Το “Pannier” ή οι κρίκοι στήριξης
έκαναν τις φούστες τόσο φαρδιές,
ώστε οι πόρτες και οι σκάλες έπρεπε
να προσαρμοστούν, για να περάσει
η γυναίκα που φορούσε το φόρεμα.

Το νυφικό της Βασίλισσας Sophia Magdalena της Σουηδίας, 1766.

Ελαιογραφία σε καμβά, 1770-1771.

Ο Sir Joshua Reynolds με στενό παντελόνι,
χαρακτηριστικό της εποχής.

Πηγή: https://www.flickr.com/photos/piedmont_fossil/3662972174/
(πρόσβαση 09.02.2021)

Βικτωριανός κορσές, 19^{ος} αι.

Πηγή: <http://vintageephemera.blogspot.com>
(πρόσβαση 09.02.2021)

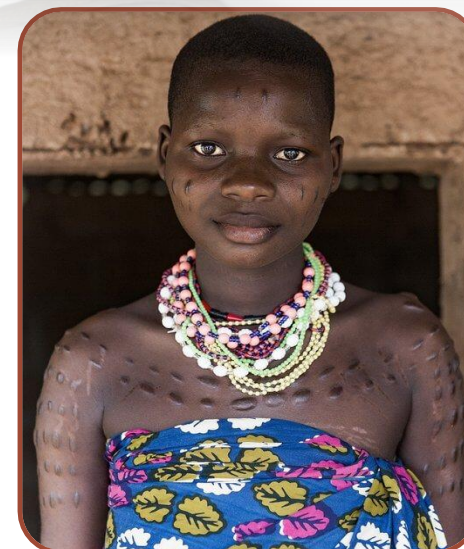
Γυναίκα Καγαν φοράει μπρούτζινες
σπείρες γύρω από το λαιμό της.
Ταϊλάνδη.

Πηγή: <https://epicureandculture.com>
(πρόσβαση 09.02.2021)

Μακρύ παπούτσι
Poulaines, 13^{ος} -14^{ος} αι.

Πηγή:
<https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/BK-NM-887>
(πρόσβαση 09.02.2021)

Γυναίκα έχει διακοσμήσει το
δέρμα της, δημιουργώντας
ουλές. Σουδάν.

Πηγή: <https://rift-valley.com>
(πρόσβαση 09.02.2021)

Γυναίκες με πόδια
“Λωτό”. Κίνα.

Πηγή: <https://www.gandul.ro>
(πρόσβαση 09.02.2021)